

Επισιτιστικές ανάγκες γενικού πληθυσμού

Έρευνα για τις ανάγκες των
συσσιτίων που στηρίζει η
Τράπεζα Τροφίμων στην Αθήνα

2023

www.foodbank.gr

Επισιτιστικές ανάγκες γενικού πληθυσμού

Ανάλυση Έρευνας

Τράπεζα Τροφίμων
Οκτώβριος 2023

www.foodbank.gr
info@foodbank.gr

#NoFoodWaste

Survey

2023

Περιεχόμενα

1. Εισαγωγικά	3
2. Επίσημες στατιστικές	5
3. Έρευνα Τράπεζας Τροφίμων	11
3.1. Η Τράπεζα Τροφίμων	11
3.2. Τα συσσίτια στην Ελλάδα	13
3.3. Ταυτότητα έρευνας	15
3.4. Απαντήσεις - Οι Άνθρωποι	17
3.5. Απαντήσεις - Τα συσσίτια	24
3.6. Απαντήσεις - Η συνεισφορά της Τράπεζας Τροφίμων	28
4. Περιπτώσεις ωφελουμένων	31
5. Συμπεράσματα	33
6. Infographic	35
7. Παραπομπές	37

1. Εισαγωγικά

Ενδεικτικά, το 2022
καταφέραμε να διακινήσουμε
2.172 τόνους προϊόντων, για
περισσότερους από **110.000**
ανθρώπους σε όλη την
Ελλάδα

Βασική λειτουργία της Τράπεζας Τροφίμων είναι η αναδιανομή τροφίμων για την κάλυψη επισιτιστικών αναγκών, περιορίζοντας ταυτόχρονα την σπατάλη τροφίμων, η οποία στην Ελλάδα είναι σε υψηλά επίπεδα. Τρόφιμα, που ενώ είναι κατάλληλα για κατανάλωση δεν μπορούν να απορροφηθούν από την αγορά, μαζί με τρόφιμα που αγοράζονται στα πλαίσια δωρεών ειδικού σκοπού, προσφέρονται δωρεάν σε συσσίτια και ιδρύματα.

Καθημερινά, ερχόμαστε σε επαφή με τις ανάγκες των συσσιτίων, που μας μεταφέρουν τις δυσκολίες των ανθρώπων που βοηθάνε. Έτσι, προσπαθούμε να γνωρίζουμε καλύτερα τα προβλήματα που υπάρχουν, για να είμαστε αποτελεσματικότεροι στην αποστολή μας. Στο παρόν τεύχος παρουσιάζονται τα αποτελέσματα της σχετικής έρευνας που πραγματοποιήθηκε το καλοκαίρι του 2023. Επιπλέον, παρατίθενται και τα επίσημα στατιστικά στοιχεία της Eurostat, τα οποία όμως αφορούν την περυσινή και τις προηγούμενες χρονιές.

Αναμφισβήτητα, χιλιάδες άνθρωποι απευθύνονται σε συσσίτια και άλλες οργανώσεις, γιατί έχουν ανάγκη. Η κατάσταση έχει βελτιωθεί, σε σχέση

Κεντρικά

με τα προηγούμενα χρόνια. Ωστόσο το πλήθος των ανθρώπων αυτών, είναι ακόμα μεγάλο. Από μέρους μας, όπως γίνεται και σε άλλες χώρες της Ευρώπης, έχουμε αναπτύξει ένα δίκτυο 7 Τραπεζών Τροφίμων σε βασικά σημεία της χώρας. Κατ' αυτόν τον τρόπο μπορούμε να γνωρίζουμε και να εξυπηρετούμε καλύτερα τις τοπικές ανάγκες, διαχειριζόμενοι τις δωρεές προϊόντων που βρίσκουμε στις διάφορες περιφέρειες της χώρας.

Ενδεικτικά, το 2022 καταφέραμε να διακινήσουμε 2.172 τόνους προϊόντων, για περισσότερους από 110.000 ανθρώπους σε όλη την Ελλάδα, με την υποστήριξη 182 εταιριών και σε συνεργασία με 324 συσσίτια και άλλες φιλανθρωπικές οργανώσεις. Σε σχέση με τα προβλήματα, οι δυνατότητές μας είναι περιορισμένες, αλλά τα αποτελέσματα της προσπάθειάς μας, είναι -νομίζω- σημαντικά.

Η Τράπεζα Τροφίμων είναι ανεξάρτητο και αυτοδιοίκητο κοινωφελές ίδρυμα, που ιδρύθηκε το 1995 και λειτουργεί χωρίς να είχε ποτέ καμία κρατική ή κοινοτική χρηματοδότηση. Συμμετέχει ως ισότιμο μέλος στην Ομοσπονδία Τραπεζών Τροφίμων Ευρώπης (FEBA), η οποία μας υποστηρίζει στην προσπάθειά μας, και την ευχαριστούμε πολύ. Ευχαριστούμε θερμά, και όσα κοινωφελή ιδρύματα, εταιρίες και ιδιώτες, μας υποστηρίζουν για την λειτουργία μας, αλλά και όλες τις εταιρίες τροφίμων - παραγωγούς, αλυσίδες λιανεμπορίου και εμπόρους- που μας εμπιστεύονται τα προϊόντα τους.

Το οικοσύστημα των συσσιτίων λειτουργεί εδώ και χρόνια, σιωπηρά. Κατά καιρούς, μερικά δημοσιεύματα αναδεικνύουν την προσπάθεια που γίνεται, αλλά γενικά παραμένει αθέατο, ιδιαίτερα από το κράτος. Πολλές φορές, έχει την δυνατότητα να εντοπίζει καλύτερα τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη, και να τους βοηθάει με μεγαλύτερη ευελιξία. Ελπίζουμε, η παρούσα εργασία να αποτελέσει χρήσιμο υλικό για περισσότερες συνέργειες, γιατί οι ανάγκες είναι, δυστυχώς, ακόμα πολλές.

Δημήτρης Νέντας
Γενικός Διευθυντής

2. Επίσημες στατιστικές.

Σύμφωνα με την **Eurostat**, ως επισιτιστική ανασφάλεια ορίζεται η αδυναμία ενός ατόμου να περιλαμβάνει στη διατροφή του κάθε δεύτερη ημέρα κοτόπουλο, κρέας, ψάρι ή λαχανικά ίσης θρεπτικής αξίας, και αποτελεί υπομέρος του δείκτη «ποσοστό ατόμων με υλικές στερήσεις».

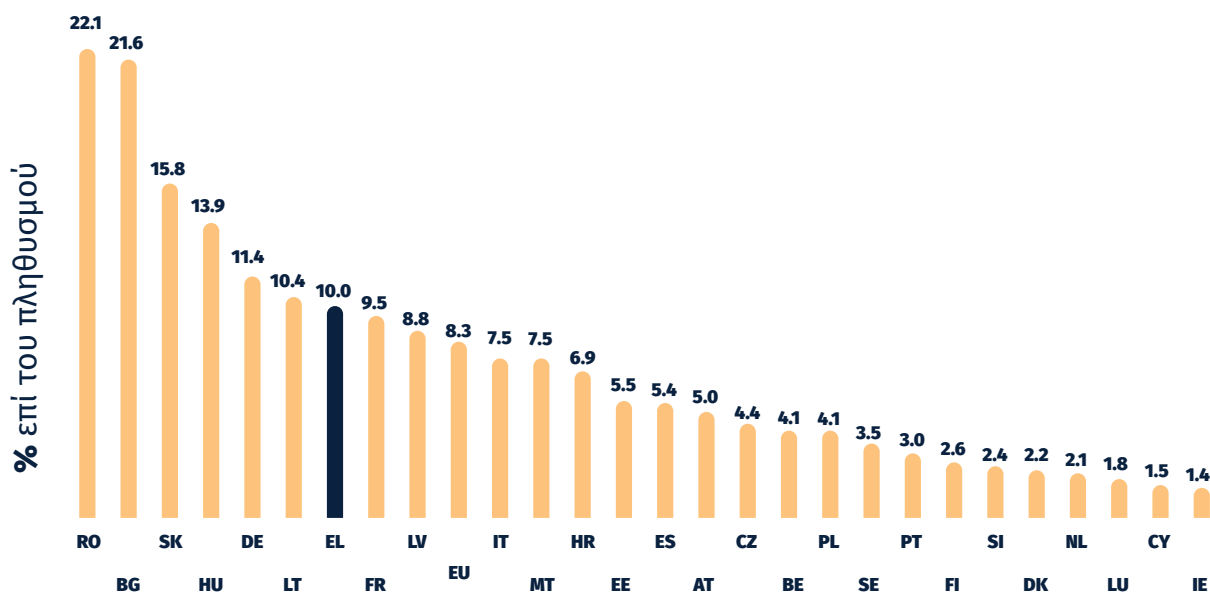
Ένας άνθρωπος βρίσκεται σε επισιτιστική ανασφάλεια όταν δεν έχει ασφαλή πρόσβαση σε επαρκείς ποσότητες ασφαλών και θρεπτικών τροφίμων. Στις ανεπτυγμένες χώρες δεν συναντάμε πολλές περιπτώσεις ακραίας πείνας ή λιμού, ωστόσο και η επισιτιστική ανασφάλεια έχει σημαντικές αρνητικές επιπτώσεις, καθώς «...μπορεί να οδηγήσει σε προβλήματα ψυχικής και φυσικής ανάπτυξης, να επηρεάσει τις επιδόσεις των παιδιών στο σχολείο και να οδηγήσει σε παχυσαρκία» (Prolepsis, 2016).

Ποσοστά επισιτιστικής ανασφάλειας στον γενικό πληθυσμό.

Χώρες		2010	2019	2020	2021	2022
1.	Ρουμανία RO	21,4	14,2	14,7	19,2	22,1
2.	Βουλγαρία BG	43,2	27,6	25,9	22,4	21,6
3.	Σλοβακία SK	23,0	12,3	11,8	12,7	15,8
4.	Ουγγαρία HU	27,6	13,0	12,8	12,2	13,9
5.	Γερμανία DE	8,6	5,3	12,7	10,5	11,4
6.	Λιθουανία LT	23,5	11,7	11,6	8,9	10,4
7.	Ελλάδα EL	7,9	11,7	12,4	11,6	10,0
8.	Γαλλία FR	6,9	7,5	7,2	6,3	9,5
9.	Λετονία LV	26,8	9,8	9,4	6,4	8,8
10.	Ευρωπαϊκή Ένωση EU	9,4	6,8	8,1	7,3	8,3
11.	Ιταλία IT	7,0	9,9	9,1	7,9	7,5
12.	Μάλτα MT	10,8	5,8	6,0	6,2	7,5
13.	Κροατία HR	15,7	7,9	7,9	5,6	6,9
14.	Εσθονία EE	10,1	5,3	5,5	3,5	5,5
15.	Ισπανία ES	2,6	3,8	5,4	4,7	5,4
16.	Αυστρία AT	8,7	3,9	3,9	3,0	5,0
17.	Τσεχία CZ	9,7	4,9	4,1	3,9	4,4
18.	Βέλγιο BE	5,0	3,6	3,7	3,7	4,1
19.	Πολωνία PL	15,5	4,1	3,6	3,6	4,1
20.	Σλοβενία SE	8,5	3,9	4,3	4,2	3,5
21.	Πορτογαλία PT	3,3	2,3	2,5	2,4	3,0
22.	Φιλανδία FI	2,9	2,5	2,9	2,3	2,6
23.	Σουηδία SI	2,7	2,0	1,9	1,6	2,4
24.	Δανία DK	2,1	2,2	2,3	2,0	2,2
25.	Ολλανδία NL	2,6	2,4	2,0	1,8	2,1
26.	Λουξεμβούργο LU	0,9	2,3	4,5	2,3	1,8
27.	Κύπρος CY	4,4	0,8	1,1	0,4	1,5
28.	Ιρλανδία IE	3,0	1,7	1,3	1,6	1,4

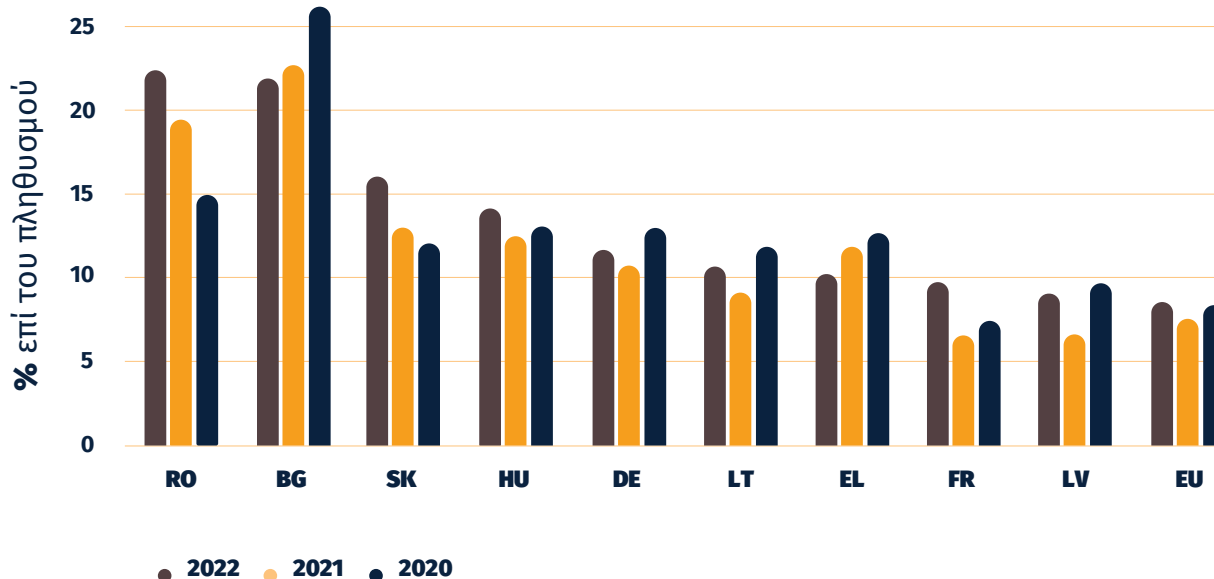
Στον παραπάνω πίνακα, αποτυπώνεται η επισιτιστική ανασφάλεια για το γενικό πληθυσμό σε κάθε χώρα της Ευρώπης. Το 2022 η επισιτιστική ανασφάλεια στην Ευρώπη ήταν - κατά μέσο όρο - στο 8,3% του πληθυσμού, έναντι 7,3% το 2021. Το 2019 καταγράφηκε στο 6,8% (ιστορικό χαμηλό για την τελευταία δεκαετία), για να αυξηθεί ξανά με την υγειονομική κρίση του 2020 (στο 8,1%).

Επισιτιστική ανασφάλεια 2022

Επισιτιστική ανασφάλεια 2022, 2021, 2020 χώρες που υπερβαίνουν τον ευρωπαϊκό μέσο όρο

Πηγή: Eurostat EU-SILC survey [ILC_MDES03] Επεξεργασία: Τράπεζα Τροφίμων.

Οι χώρες με την εντονότερη επισιτιστική ανασφάλεια το 2022 είναι η Ρουμανία και η Βουλγαρία, οι οποίες παρουσιάζουν ποσοστά υπερδιπλάσια του ευρωπαϊκού μ.ο. (22,1% και 21,6% αντίστοιχα), με την τελευταία όμως να έχει βελτιώσει κατά πολύ το πρόβλημα την τελευταία δεκαετία. Με υψηλά ποσοστά ακολουθούν και άλλες χώρες - κυρίως - από το πρώην ανατολικό μπλοκ: Σλοβακία (15,8%), Ουγγαρία (13,9%) και Λιθουανία (10,4%). Για τη Γερμανία καταγράφονται ιδιαίτερα υψηλά ποσοστά την τελευταία τριετία (11,4% για το 2022), ενώ και η Γαλλία, το 2022, υπερβαίνει τον ευρωπαϊκό μέσο όρο με 9,5%.

Οι χώρες που παρουσιάζουν εξαιρετικά χαμηλά -σχεδόν μηδενικά- ποσοστά, είναι η Ιρλανδία (1,4%), η Κύπρος (1,5%), το Λουξεμβούργο (1,8%), η Ολλανδία (2,1%), η Δανία (2,2%), η Σουηδία (2,4%) και η Φινλανδία (2,6%).

Η **Ελλάδα** βρίσκεται στην 7η υψηλότερη θέση για το 2022, με την επισιτιστική ανασφάλεια να φθάνει στο 10%. Αν και έχει παρουσιαστεί βελτίωση σε σχέση με τα δύο προηγούμενα έτη (12,4% το 2020 και 11,6% το 2021), τα ποσοστά παραμένουν υψηλότερα του ευρωπαϊκού μέσου όρου (8,3%).

Τα παραπάνω μεγέθη αφορούν την επισιτιστική ανασφάλεια στο σύνολο του πληθυσμού κάθε χώρας. Ωστόσο η κατάσταση είναι διαφορετική για τον πληθυσμό που διαβεί κάτω από το όριο της φτώχειας¹, όπου η επισιτιστική ανασφάλεια εμφανίζεται διαχρονικά έως και τρεις φορές μεγαλύτερη από τον γενικό πληθυσμό.

Σε αυτή την κατηγορία πολιτών, μέσα σε μία εξαετία, από το 2010 έως το 2016 η επισιτιστική ανασφάλεια αυξήθηκε από 23% (2010) στο 59% (2016). Έκτοτε παρατηρείται καθοδική τάση του ποσοστού, με εξαίρεση την περίοδο της υγειονομικής κρίσης, όπου η επισιτιστική ανασφάλεια για τον πληθυσμό κάτω από το όριο της φτώχειας έφτασε στο 46% (2020). Το 2022, υπό το βάρος και των δυσμενών διεθνών εξελίξεων, σε επισιτιστική ανασφάλεια βρίσκεται το 32% του φτωχού πληθυσμού. Έχει μειωθεί σημαντικά, αλλά εξακολουθεί να είναι αυξημένη σε σχέση με τα επίπεδα του 2018 (29%).

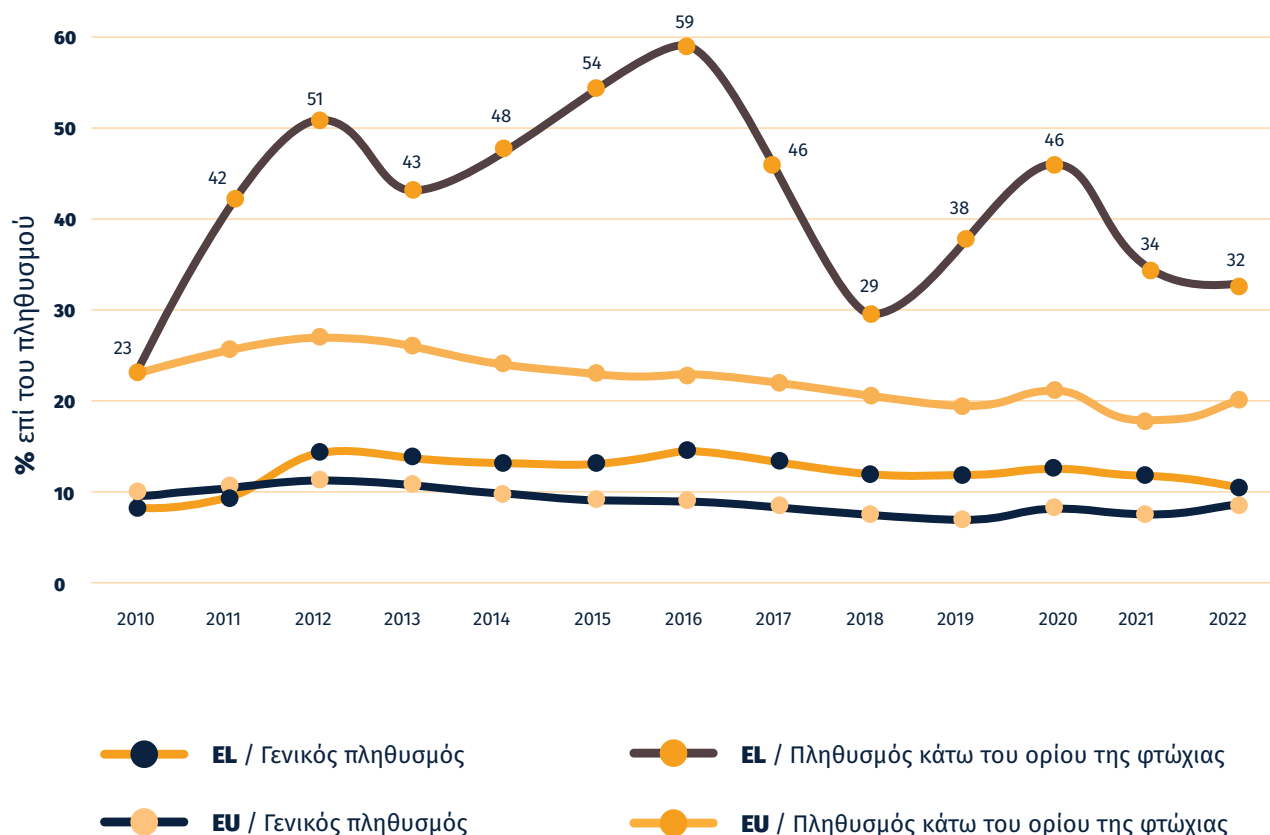
Survey

¹ Πληθυσμός με εισόδημα χαμηλότερο του 60% του διαμέσου εισοδήματος.
Περισσότερα: ΔΙΑΝΕΟΣΙΣ. 2016. Μια αποδοτικότερη πολιτική για την καταπολέμηση της ακραίας φτώχειας.

Η εξέλιξη της επισιτιστικής ανασφάλειας, Ελλάδα - Ευρώπη

Πηγή: Eurostat EU-SILC survey [ILC_MDES03] - Επεξεργασία: Τράπεζα Τροφίμων.

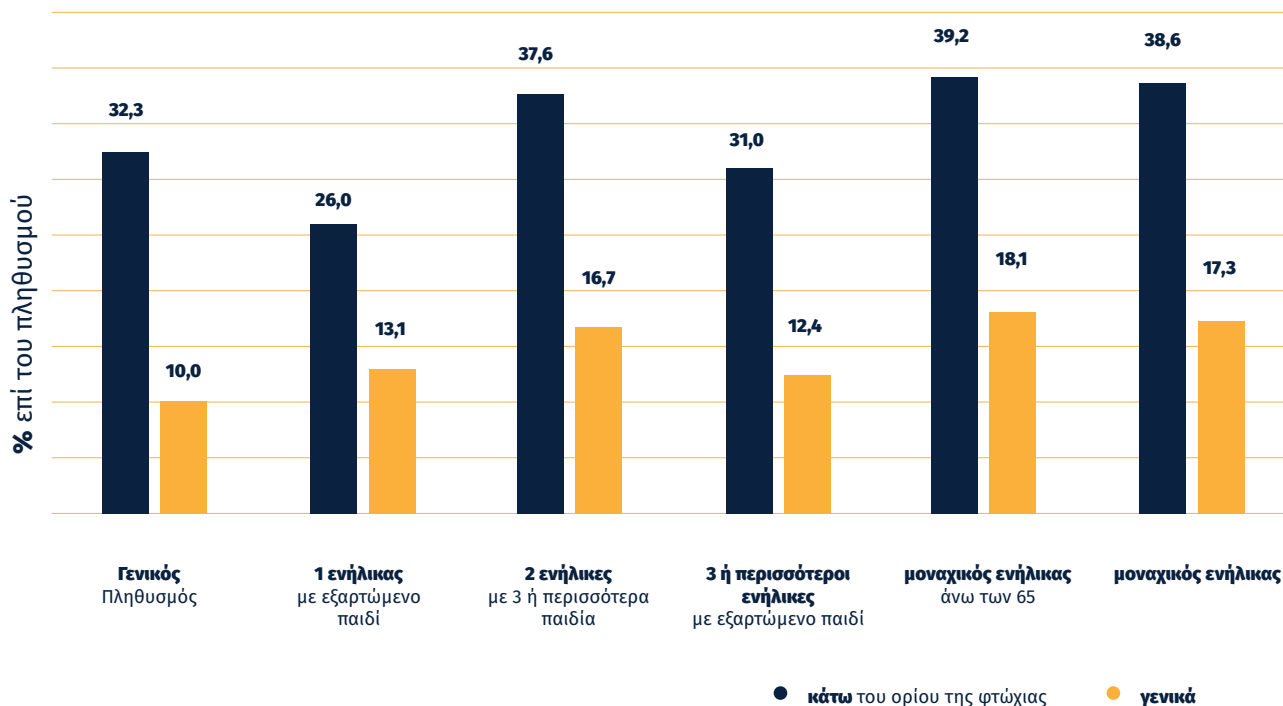
Για τους ανθρώπους που βρίσκονται κάτω από το όριο της φτώχειας κάθε - μικρή έστω - μεταβολή στο εισόδημά τους ή στις τιμές των προϊόντων, μπορεί να επηρεάσει άμεσα την δυνατότητά τους να αγοράζουν τρόφιμα. Έτσι, σε ένα μεγάλο μέρος του φτωχού πληθυσμού (σχεδόν το 1/3) η επισιτιστική ανασφάλεια βιώνεται πολύ πιο έντονα από ότι εμφανίζεται στο γενικό σύνολο.

Η επισιτιστική ανασφάλεια δεν είναι κατανοημένη με τον ίδιο τρόπο σε όλο τον πληθυσμό, καθώς κάποια νοικοκυριά, ανάλογα με την σύνθεσή τους, βιώνουν εντονότερα τον κίνδυνο να βρεθούν σε επισιτιστική ανασφάλεια.

Παρακάτω παρουσιάζονται τα επίσημα στατιστικά στοιχεία για την επισιτιστική ανασφάλεια το 2022 ανάλογα με τον τύπο της οικογένειας και το εισόδημα.

Η επισιτιστική ανασφάλεια για το 2022 στην Ελλάδα, ανά τύπο οικογένειας και εισόδημα.

Πηγή: Eurostat EU-SILC survey [ILC_MDES03] Επεξεργασία: Τράπεζα Τροφίμων.

Τα υψηλότερα ποσοστά εμφανίζονται στα μονοπρόσωπα νοικοκυριά (ενήλικες και ενήλικες άνω των 65 ετών), γεγονός το οποίο οφείλεται στα χαμηλά εισοδήματα σε συνδυασμό με την παρουσία άλλων προβλημάτων υγείας, στέγασης, κλπ. Η σύνδεση της 'μοναχικότητας' με την επισιτιστική ανασφάλεια (food poverty) συναντάται στη διεθνή βιβλιογραφία ², αλλά η εξέταση του θέματος ξεφεύγει από τα πλαίσια της παρούσας εργασίας.

Στην περίπτωση των πολύτεκνων οικογενειών, είναι σαφές ότι η δυσκολία οφείλεται στις αυξημένες ανάγκες των πολλών μελών της οικογένειας, όπου ακόμα κι όταν τα εισοδήματα είναι κάπως υψηλότερα, παραμένουν ανεπαρκή για την κάλυψη των πολλών αναγκών. Να σημειωθεί ότι, σε αντίθεση με τις άλλες κοινωνικές ομάδες, οι πολύτεκνες οικογένειες είναι λιγότερες στο σύνολο του πληθυσμού, και έτσι το πρόβλημα δεν γίνεται εύκολα αντιληπτό.

Καλύτερη κατάσταση εμφανίζεται στις πολυπληθείς οικογένειες με 3 ή περισσότερους ενήλικες, καθώς - προφανώς - περισσότερα μέλη συμβάλουν στον οικογενειακό προϋπολογισμό.

² Rotenberg, K., Surman, E., & McGrath, M. (2021). Loneliness, food poverty, and perceived benefits of communal food consumption from a charity service. *Journal of poverty*, 25(5), 465-479.

Οι μονογονεϊκές οικογένειες βρίσκονται σε καλύτερη θέση. Στηρίζονται, συνήθως, σε μία πηγή εισοδήματος και η δυνατότητα εξισορρόπησης προσωπικών και επαγγελματικών υποχρεώσεων έχει καθοριστική σημασία, στη δυνατότητα του μονογονέα να ανταποκριθεί στις οικονομικές υποχρεώσεις του νοικοκυριού ³.

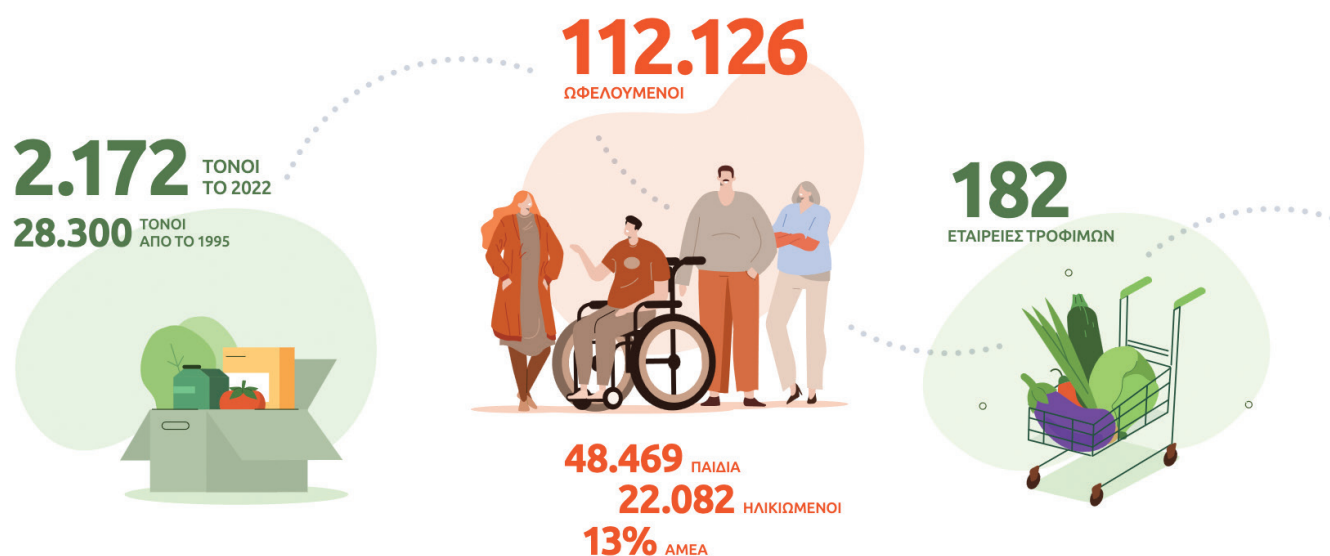

³ Μπιμπή Μ. (2022, Μάιος 06). Σε κίνδυνο φτώχειας οι μονογονεϊκές οικογένειες στην Ελλάδα. Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε από: <https://www.protothema.gr>

3. Έρευνα Τράπεζας Τροφίμων.

3.1 Η Τράπεζα Τροφίμων.

Το 2022 σε νούμερα

Το 2022 σε νούμερα

Η Τράπεζα Τροφίμων, δέχεται δωρεές τροφίμων από εταιρίες, των οποίων τα προϊόντα προσφέρει δωρεάν σε συσσίτια και ιδρύματα. Τα προϊόντα αυτά, ενώ είναι κατάλληλα για κατανάλωση, δεν μπορούν να απορροφηθούν από την αγορά, με πιθανότερο ενδεχόμενο την καταστροφή τους και την επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Τα τρόφιμα αυτά, στο παρόν τεύχος αναφέρονται ως 'surplus food'.

Η αναδιανομή του surplus food μέσω των **Τραπεζών Τροφίμων**, είναι μια διεθνής καλή πρακτική, που συνιστάται για την προστασία του περιβάλλοντος και την κάλυψη επισιτιστικών αναγκών. Ταυτόχρονα, εξασφαλίζει την ορθολογική διαχείριση των τροφίμων, για την παραγωγή των οποίων διατέθηκαν πολύτιμοι φυσικοί και οικονομικοί πόροι, καθώς και ανθρώπινο κεφάλαιο.

Survey

Παράλληλα με την διαχείριση αυτή, η Τράπεζα Τροφίμων υλοποιεί προγράμματα συλλογής και αγοράς τροφίμων, έτσι ώστε να εξυπηρετεί καλύτερα τις ανάγκες των ανθρώπων. Οι δράσεις συλλογής τροφίμων από καταναλωτές **'collect'**, αλλά και τα προγράμματα αγοράς τροφίμων **'Emergency Food Fund'**, εξασφαλίζουν είδη τα οποία, συνήθως, δεν δωρίζονται από τις εταιρίες, ενώ είναι απαραίτητα για κάθε σусοσίτιο (πχ. όσπρια, ρύζι, ζυμαρικά, τοματοχυμός, κλπ).

3.2 Τα συσσίτια στην Ελλάδα.

Τα συσσίτια είναι δομές οι οποίες προσφέρουν τρόφιμα σε ανθρώπους που απευθύνονται σε αυτά. Λειτουργούν σε επίπεδο 'γειτονιάς', μπορούν να γνωρίζουν προσωπικά τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη, και εκτός από τρόφιμα, συνήθως, τους υποστηρίζουν και με άλλους τρόπους (ρουχισμός, άλλη υλική βοήθεια, ψυχοκοινωνική υποστήριξη κλπ). Στις περισσότερες περιπτώσεις - ιδιαίτερα ύστερα από την οικονομική κρίση - τηρούν αρχείο για τους ωφελούμενους, την οικογενειακή και οικονομική τους κατάσταση, προβλήματα υγείας που αντιμετωπίζουν, κ.α. Εξαίρεση αποτελούν συσσίτια που υποστηρίζουν μεγάλο αριθμό αστέγων ή εξαρτημένων ανθρώπων, συνήθως σε περιοχές του κέντρου της Αθήνας.

Κάθε συσσίτιο, ανάλογα με την δυνατότητά του, μπορεί και στηρίζει λιγότερους ή περισσότερους ανθρώπους, εξετάζοντας τις ανάγκες τους. Σημαντικό είναι ότι δεν εφαρμόζονται οριζόντια κριτήρια, όπως σε περιπτώσεις κρατικής βοήθειας, αλλά γίνεται μια συνολική εκτίμηση των αναγκών κάθε ανθρώπου. Έτσι, μια τριμελής οικογένεια με παιδί ΑμεΑ μπορεί να έχει μεγαλύτερη ανάγκη από ένα ζευγάρι, ακόμα κι όταν το εισόδημά της είναι υψηλότερο. Ομοίως, κάποιος με ακίνητη περιουσία (πχ. σπίτι στο χωριό) αλλά μηδενικά εισοδήματα, ενώ έχει πραγματική ανάγκη για τροφή, αποκλείεται από τα επίσημα κρατικά προνοιακά προγράμματα.

Τα συσσίτια δεν συνιστούν ένα ενιαίο οργανωμένο δίκτυο, ούτε μπορεί να υπάρχει μία συνολική καταγραφή πόσα συσσίτια υπάρχουν. Τα περισσότερα λειτουργούν από ενορίες, οργανώσεις, αλλά και άτυπες εθελοντικές ομάδες. Προσπαθούν να βρουν δωρεές τροφίμων από δωρητές στην περιοχή που δραστηριοποιούνται, ενώ αγοράζουν και τρόφιμα με ίδιους πόρους (συνδρομές μελών, bazaar, εκδηλώσεις κλπ).

Το οικοσύστημα των συσσιτίων λειτουργεί εδώ και χρόνια, σιωπηρά. Κατά καιρούς, μερικά δημοσιεύματα αναδεικνύουν την προσπάθεια που γίνεται, αλλά γενικά παραμένει αθέατο, ιδιαίτερα από το κράτος. Πολλές φορές, έχει την δυνατότητα να εντοπίζει καλύτερα τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη, και να τους βοηθάει με μεγαλύτερη ευελιξία.

Αυστηρή αρχή της **Τράπεζας Τροφίμων** είναι να τροφοδοτεί συσσίτια και μη κερδοσκοπικούς οργανισμούς, που έχουν νομική υπόσταση και ΑΦΜ. Η διακίνηση των προϊόντων γίνεται με δελτία αποστολής, και κατάλληλη κωδικοποίηση για τα συσσίτια, αλλά και για τα προϊόντα, με την χρήση ειδικού λογισμικού (ERP). Έτσι, είναι ευκολότερη η διαχείριση των προϊόντων, εξασφαλίζεται η ιχνηλασιμότητα των τροφίμων, ενώ υπάρχει και πλήρης στατιστική αποτύπωση.

3.3 Ταυτότητα έρευνας.

Survey Η παρούσα εργασία

είναι η τρίτη που εκπονεί και δημοσιεύει η Τράπεζα Τροφίμων. Προηγήθηκαν οι αντίστοιχες του 2022 και 2021, οι οποίες είναι δημοσιευμένες στην ιστοσελίδα του Ιδρύματος (foodbank.gr).

Οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν το χρονικό διάστημα από 27 Ιουνίου έως 17 Ιουλίου 2023. Το ερωτηματολόγιο δομήθηκε με το 'google forms' και συμπληρώθηκε ηλεκτρονικά. Όπως και τις προηγούμενες φορές, το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε αποκλειστικά σε συσσίτια που εξυπηρετούν γενικό πληθυσμό, ενώ η Τράπεζα Τροφίμων τροφοδοτεί επίσης ιδρύματα που εξυπηρετούν κοινωνικές ομάδες με διαφορετικά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (γηροκομεία, ορφανοτροφεία, ιδρύματα για ΑμεΑ, κέντρα απεξάρτησης, κα).

Συνολικά, συγκεντρώθηκαν **74 πλήρως απαντημένα ερωτηματολόγια** από εκπροσώπους συσσιτίων. Αν και τις προηγούμενες χρονιές το δείγμα προέρχονταν αποκλειστικά από συσσίτια στην Αττική, αυτή τη φορά συγκεντρώθηκαν απαντήσεις και από άλλες πόλεις της Ελλάδας, όπως φαίνεται στον παρακάτω πίνακα.

Το δείγμα των συσσιτίων προέρχεται από αυτά που στηρίζουν οι Τράπεζες Τροφίμων, ενώ συμπεριλαμβάνονται και κάποιες (λιγότερες των 5) απαντήσεις από δομές που δεν τροφοδοτούνται από τις Τράπεζες Τροφίμων.

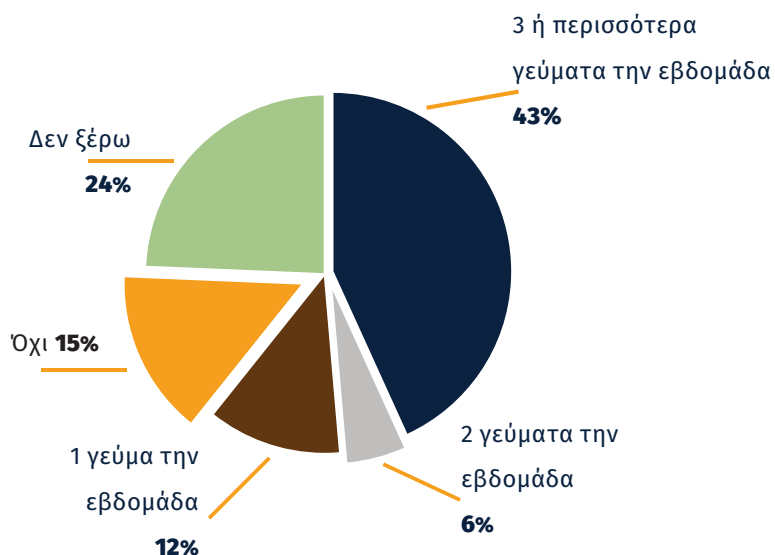
Τα συσσίτια αυτά μοιράζουν μαγειρεμένο φαγητό, ή δίνουν τρόφιμα ώστε οι οικογένειες να μαγειρέψουν σπίτι τους. Κατά κύριο λόγο, είναι συσσίτια εκκλησιών, και δευτερευόντως οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών και κοινωνικά παντοπωλεία δήμων.

Το ερωτηματολόγιο δομήθηκε γύρω από τρεις θεματικές: τους ανθρώπους που απευθύνονται στα συσσίτια, τα συσσίτια, και τη συμβολή της Τράπεζας Τροφίμων. Σκοπός ήταν να αποτυπωθούν οι βασικές τάσεις σε ότι αφορά τις υφιστάμενες επισιτιστικές συνθήκες και ανάγκες, αφενός των σιτιζομένων και αφετέρου των συσσιτίων που τους στηρίζουν.

Περιοχές	Πλήθος απαντήσεων
Αίγινα	1
Αρχ. Ολυμπία	1
Αττική	53
Βαθύ	1
Δράμα	1
Ηράκλειο Κρήτης	3
Θεσσαλονίκη	5
Ιωάννινα	2
Κατερίνη	1
Κόνιτσα	1
Κόρινθος	1
Ναύπακτος	1
Ορεστιάδα	1
Πάτρα	1
Πτολεμαΐδα	1

3.4 Απαντήσεις – Οι άνθρωποι.

1. Υπάρχουν περιπτώσεις με σοβαρό πρόβλημα πείνας; Δηλαδή να μην μπορούν να καλύψουν:

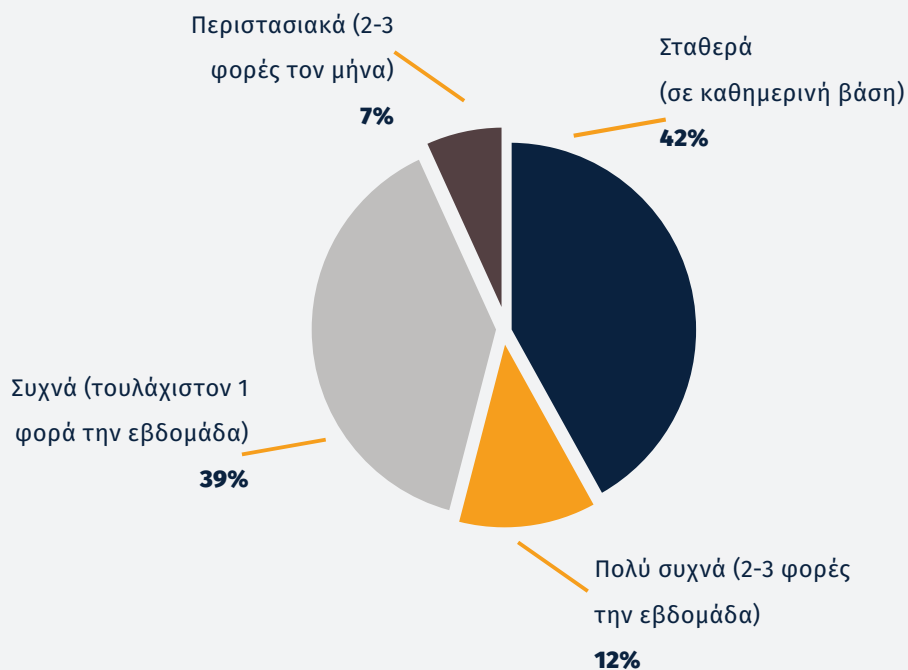
Ένα μεγάλο μέρος των ανθρώπων που εξυπηρετούνται από τα συσσίτια, δυσκολεύεται να βρει φαγητό, σε εβδομαδιαία βάση.

Συγκεκριμένα:

- Το **61%** των συσσιτίων (**μπλε, καφέ και γκρι** περιοχή) αναφέρει πως οι άνθρωποι που βοηθάνε, αδυνατούν να καλύψουν τουλάχιστον ένα γεύμα την εβδομάδα.
- Από αυτούς, το **43%** δηλώνει πως οι άνθρωποι που εξυπηρετούνται από το συσσίτιό τους, δεν μπορούν να εξασφαλίσουν 3 ή περισσότερα γεύματα την εβδομάδα.
- Μόνο το **15%** των συσσιτίων αναφέρει ότι δεν υπάρχει σοβαρό πρόβλημα πείνας στους ανθρώπους που εξυπηρετεί.

2. Οι άνθρωποι που βοηθάτε, χρειάζονται τρόφιμα:

📍 Το **54%** (μπλε και πορτοκαλί περιοχή) απαντούν ότι οι άνθρωποι που βοηθούν χρειάζονται τρόφιμα τουλάχιστον δύο με τρεις φορές την εβδομάδα ή και σε καθημερινή βάση.

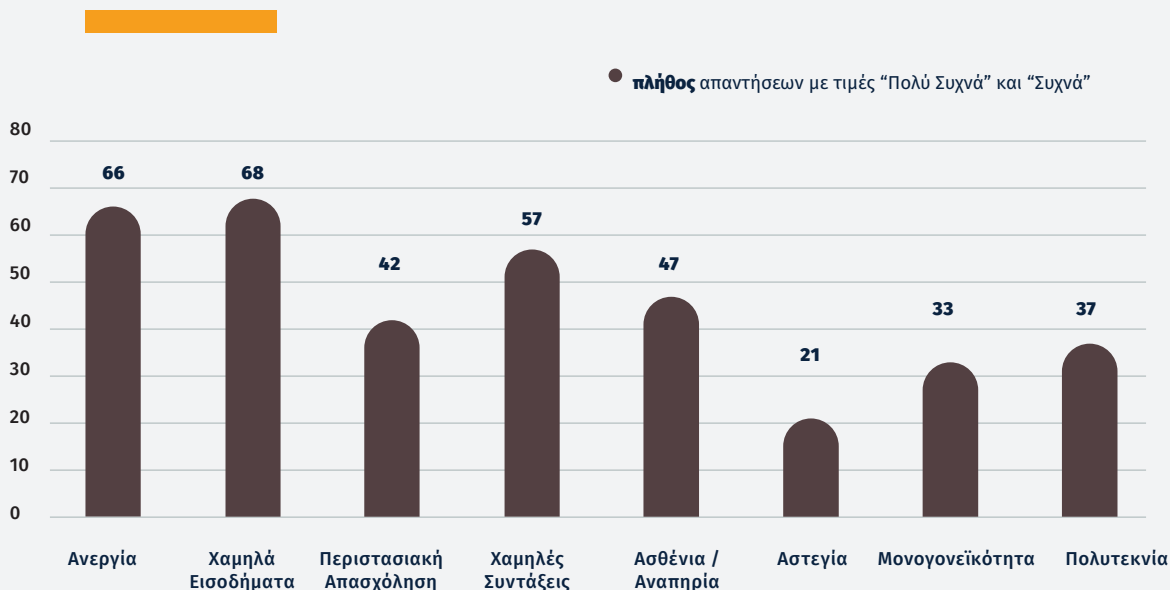
📍 Αντίστοιχα, ένα σημαντικό ποσοστό των συσσιτίων απαντά ότι οι ωφελούμενοί τους χρειάζονται βοήθεια τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα (**39%**).

📍 Μόνο ένα πολύ μικρό μέρος των συσσιτίων (**7%**) απαντά ότι οι άνθρωποι χρειάζονται περιστασιακή βοήθεια, μερικές φορές μέσα στον μήνα.

Οι άνθρωποι που απευθύνονται στα συσσίτια έχουν σοβαρό πρόβλημα επισιτιστικής ανασφάλειας. Οι περισσότεροι χρειάζονται τη βοήθεια του συσσιτίου σε σταθερή βάση, ενώ το ποσοστό που δεν έχει ανάγκη για συστηματική βοήθεια είναι πολύ μικρό, σχεδόν αμελητέο.

Το παρακάτω γράφημα απεικονίζει τις απαντήσεις, ως προς το εργασιακό προφίλ των ανθρώπων που ζητάνε τρόφιμα, το οποίο αναπόφευκτα καθορίζει και το εισόδημά τους (ανεργία, χαμηλά εισοδήματα, περιστασιακή απασχόληση, χαμηλές συντάξεις).

3. Ποιες από τις παρακάτω καταστάσεις αντιμετωπίζουν πιο συχνά οι άνθρωποι που υποστηρίζετε;

Στο ίδιο γράφημα (**ερώτηση 3**) απεικονίζονται τυχόν ιδιαίτερες οικογενειακές καταστάσεις, που επιβάλλουν πρόσθετες δαπάνες για το νοικοκυριό (**ασθένεια, αναπηρία, αστεγία, μονογονεϊκότητα, πολυτεκνία**).

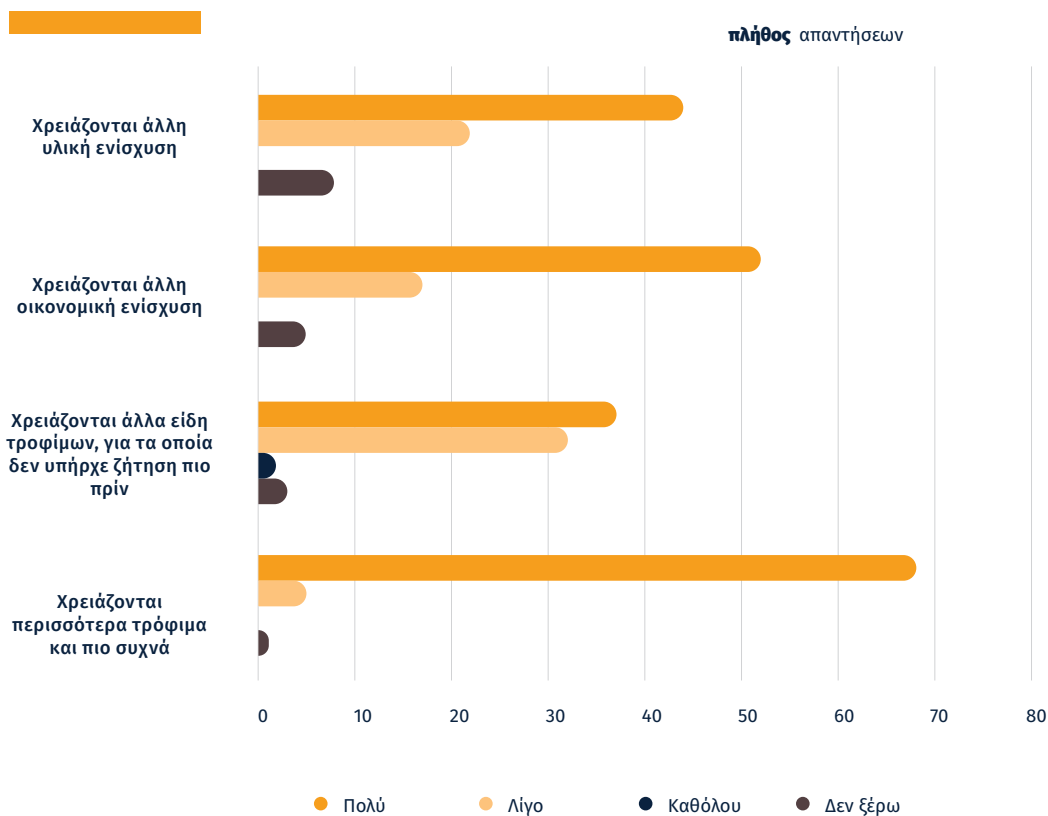
👉 Τα περισσότερα συσσίτια απαντούν ότι οι άνθρωποι που βοηθούν, πολύ συχνά εμφανίζουν χαμηλά εισοδήματα (68 από 74 απαντήσεις), είναι άνεργοι (66/74 απαντήσεις) ή χαμηλοσυνταξιούχοι (57/74 απαντήσεις).

👉 Λιγότερο συχνά τα άτομα που βοηθούν μπορεί να αντιμετωπίζουν αναπηρίες/ ασθένειες ⁴ ή πρόκειται για πολύτεκνες ή μονογονεϊκές οικογένειες.

Οι άνθρωποι που απευθύνονται στα συσσίτια έχουν ιδιαίτερα χαμηλά εισοδήματα - για διάφορους λόγους - ενώ οι δύσκολες οικογενειακές καταστάσεις που αντιμετωπίζουν, πιέζουν το οικογενειακό εισόδημα ακόμα περισσότερο, και τελικά οδηγούνται σε κατάσταση επισιτιστικής ανασφάλειας.

⁴ Τα παραπάνω αποτελέσματα είναι σχετικά χαμηλά, γιατί οι ερωτήσεις απευθύνθηκαν σε κλασσικού τύπου συσσίτια, που λειτουργούν σε επίπεδο γειτονιάς, και όχι σε εξειδικευμένους φορείς που υποστηρίζουν άτομα με αναπηρίες ή κάνουν παρεμβάσεις με ομάδες δρόμου σε άστεγους πληθυσμούς.

**4. Από τον Σεπτέμβριο (2022) μέχρι και τώρα, αυξάνονται συνεχώς οι τιμές στα τρόφιμα.
Πως αυτό έχει επηρεάσει τους ανθρώπους που βοηθάτε;**

Η πλειοψηφία των συσσιτίων (68/74) απαντά ότι οι άνθρωποι που ήδη υποστήριζαν, χρειάζονται περισσότερα τρόφιμα και πιο συχνά.

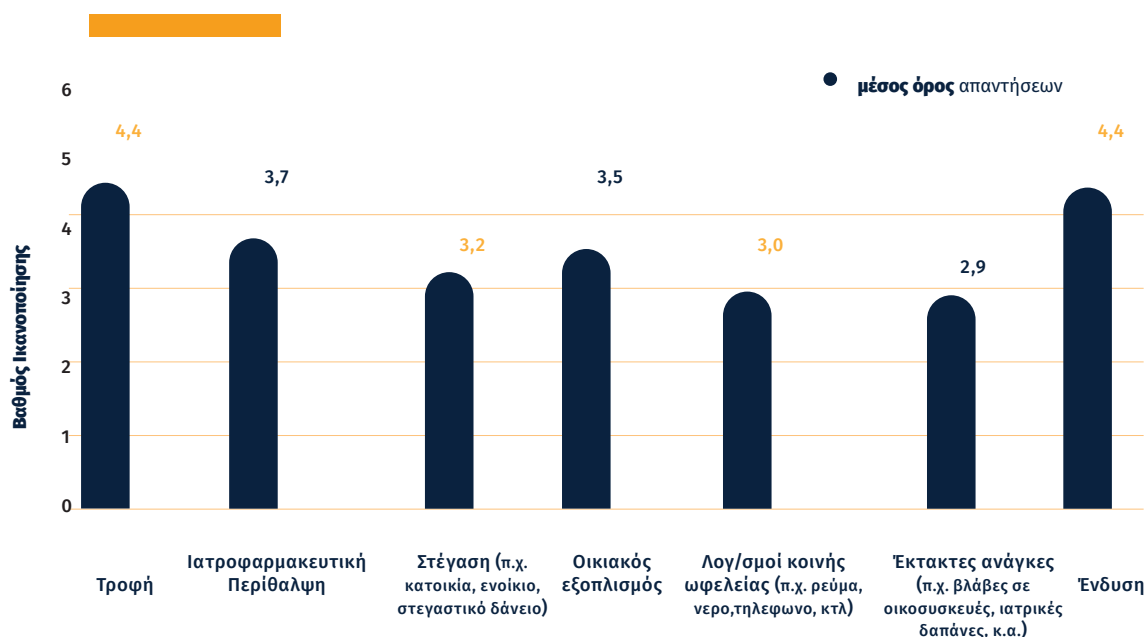
Περισσότεροι από τους μισούς (52/74) απαντούν ότι οι ίδιοι άνθρωποι χρειάζονται σε μεγάλο βαθμό, επιπλέον οικονομική ή άλλη υλική ενίσχυση (44 απαντήσεις).

Παρατηρείται γενικευμένη αύξηση των αναγκών.

Με την ερώτηση 5, ζητήθηκε από τα συσσίτια να βαθμολογήσουν την κάλυψη μιας σειράς αναγκών, επιλέγοντας τιμές από 0 (=καθόλου ικανοποιητική κάλυψη ανάγκης) έως 6 (=απόλυτα ικανοποιητική κάλυψη ανάγκης), προκειμένου να αξιολογηθεί πόσο ικανοποιητικά καλύπτονται οι ανάγκες των ανθρώπων που βοηθάνε τα συσσίτια. Παρακάτω, παρουσιάζονται οι μέσοι όροι των απαντήσεων που συγκεντρώθηκαν.

5. Πόσο ικανοποιητικά καλύπτουν τις παρακάτω ανάγκες τους οι άνθρωποι που βοηθάτε;

Οι άνθρωποι που λαμβάνουν βοήθεια από τα συσσίτια, καλύπτουν μέτρια αλλά όχι σε ικανοποιητικό βαθμό μία σειρά από βασικές καθημερινές ανάγκες.

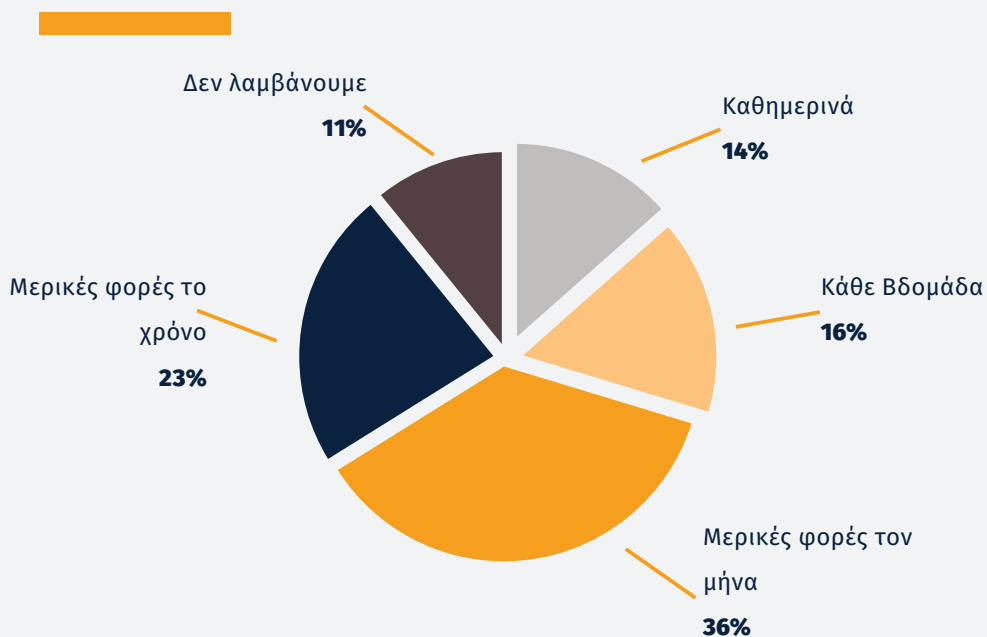
Με μεγαλύτερη δυσκολία καλύπτονται τυχόν έκτακτες ανάγκες (π.χ. βλάβες σε οικοσκευές), η πληρωμή λογαριασμών κοινής ωφέλειας, αλλά και δαπάνες για στέγαση – 2,9/6, 3/6 και 3,2/6 αντίστοιχα.

Περισσότερο ικανοποιητικά καλύπτονται ανάγκες όπως οικιακός εξοπλισμός (3,5/6) και ιατροφαρμακευτικές δαπάνες (3,7/6).

Καλύτερα καλύπτονται οι ανάγκες για τροφή και ένδυση (4,4/6), πράγμα το οποίο μπορεί να οφείλεται και στην υποστήριξη που δέχονται από τις οργανώσεις.

Ανεξάρτητα από τα παραπάνω, σχεδόν όλα τα συσσίτια δέχονται και αιτήματα, στα οποία δεν μπορούν να ανταποκριθούν, συνήθως λόγω έλλειψης επαρκών πόρων και του ήδη μεγάλου πλήθους των ανθρώπων που εξυπηρετούν.

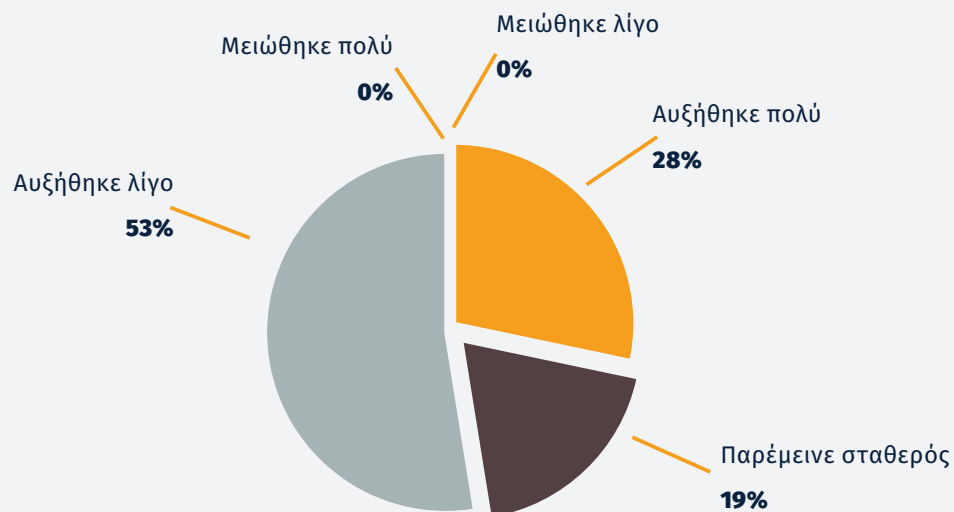
6. Λαμβάνετε αιτήματα για βοήθεια που δεν μπορείτε να εξυπηρετήσετε;

- Ένα σημαντικό μέρος των συσσιτίων (36%), λαμβάνει μερικές φορές το μήνα αιτήματα τα οποία δεν μπορεί να εξυπηρετήσει, ενώ ένα μικρότερο ποσοστό δηλώνει πως λαμβάνει τέτοια αιτήματα, μερικές φορές τον χρόνο (23%).
- Λίγα είναι τα συσσίτια που δέχονται αιτήματα στα οποία δεν μπορούν να ανταποκριθούν, σε εβδομαδιαία βάση (16%) ή και καθημερινά (14%).
- Μόνο το 11% των συσσιτίων αναφέρει ότι δεν λαμβάνουν αιτήματα στα οποία δεν μπορούν να ανταποκριθούν.

7. Τον τελευταίο χρόνο, ο αριθμός των ανθρώπων που βοηθάτε:

Η πλειοψηφία των συσσιτίων (53%) απαντά ότι τον τελευταίο χρόνο υπήρξε μία μικρή αύξηση στους ανθρώπους που υποστηρίζουν, ενώ μία μεγάλη αύξηση παρατηρεί το 28% των συσσιτίων.

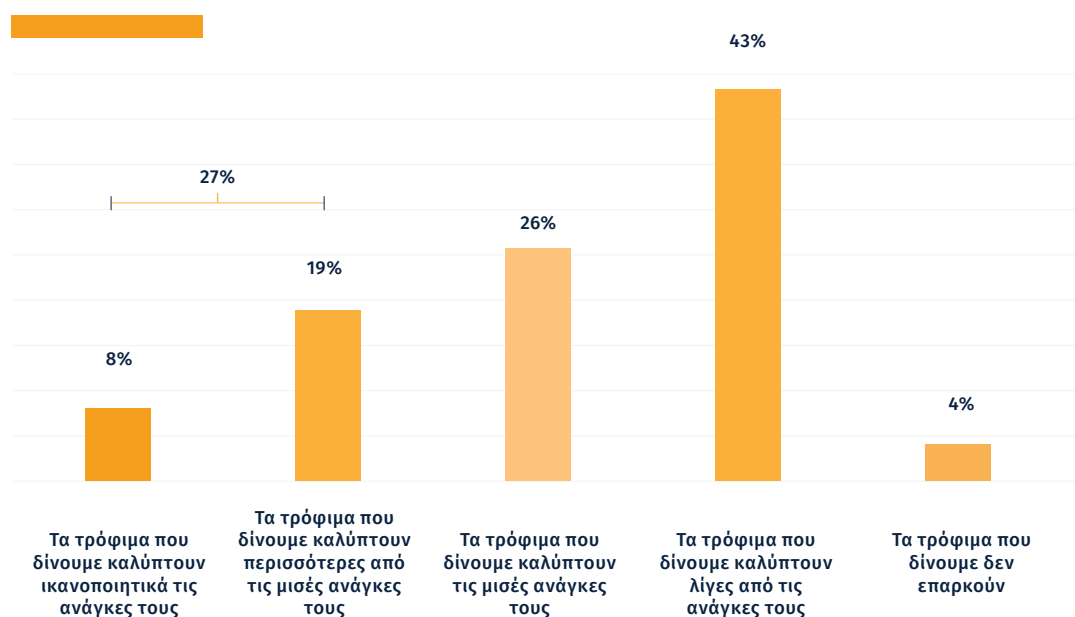
Το 19% διατήρησε τον ίδιο αριθμό ανθρώπων, ενώ κανένα συσσίτιο δεν ανέφερε μείωση στους ανθρώπους που υποστηρίζει.

Η αύξηση των ανθρώπων που ζητάνε βοήθεια από τα συσσίτια, είναι κάτι που ενδεχομένως εξηγείται από τις ευρύτερες οικονομικές εξελίξεις. Ωστόσο, μπορεί να οφείλεται και στη διακοπή άλλων προνοιακών προγραμμάτων, με αποτέλεσμα οι άνθρωποι να απευθύνονται για βοήθεια σε λιγότερες δομές.

3.5 Απαντήσεις – Τα συσσίτια.

8. Σε ποιο βαθμό μπορεί το συσσίτιό σας να ανταποκριθεί στις ανάγκες, που έχουν για τρόφιμα οι άνθρωποι που βοηθάτε;

📍 Το 43% των συσσιτίων αναφέρει ότι έχουν τη δυνατότητα να καλύπτουν μόνο ένα μικρό μέρος των αναγκών των ανθρώπων σε τρόφιμα. Και το 26% απαντά ότι καλύπτουν τις μισές από τις ανάγκες τους.

📍 Το 27% των συσσιτίων απαντά ότι έχει τη δυνατότητα να ανταποκριθεί επαρκώς σε αυτές τις ανάγκες.

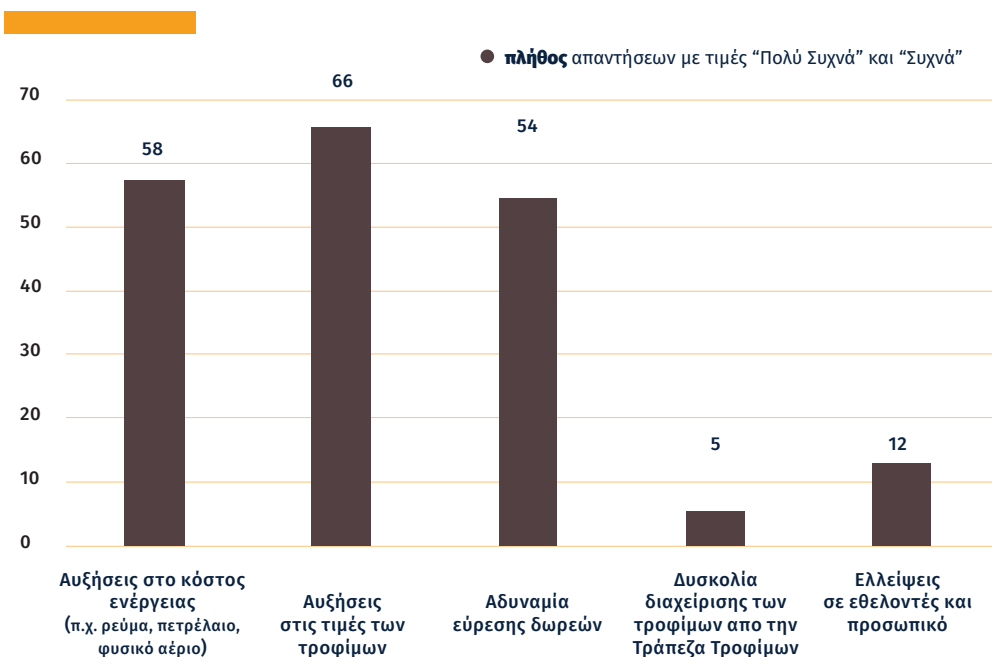
📍 Ελάχιστα είναι τα συσσίτια που δηλώνουν ότι τα τρόφιμα που δίνουν δεν επαρκούν (4%).

**“ Τα συσσίτια λειτουργούν βοηθητικά.
Η εξ ολοκλήρου κάλυψη των αναγκών σε τροφή, δεν είναι δυνατή, λόγω των
περιορισμένων δυνατοτήτων, ενώ επιπλέον, σκοπός μας είναι η στήριξη των
ανθρώπων αυτών, και όχι η ιδρυματοποίησή τους.**

Το επόμενο γράφημα απεικονίζει με ράβδους τις απαντήσεις των συσσιτίων για τις δυσκολίες που καλούνται να αντιμετωπίσουν, στα πλαίσια της λειτουργίας τους. Για τις απαντήσεις υπήρχαν οι επιλογές: Καθόλου, Λίγο, Μέτρια, Πολύ, Πάρα πολύ, ώστε να περιγραφεί και η ένταση κάθε προβλήματος. Παρακάτω απεικονίζεται το πλήθος των απαντήσεων με τιμές “πολύ” και “πάρα πολύ”.

9. Σε τι βαθμό δυσκολεύουν το έργο σας, τα παρακάτω προβλήματα;

Οι δυσκολίες που αντιμετωπίζουν τα συσσίτια είναι κυρίως οικονομικές. Οι αυξήσεις στο κόστος ενέργειας, η αδυναμία εξεύρεσης δωρεών και οι αυξήσεις στις τιμές των τροφίμων είναι οι βασικότεροι παράγοντες, με τις τιμές στα τρόφιμα να αποτελούν τον πιο σημαντικό.

Πολλές φορές τα συσσίτια καλούνται να διαχειριστούν τρόφιμα από την Τράπεζα Τροφίμων, τα οποία έχουν ιδιαίτερα κοντινές ημερομηνίες «λήξης», ή «ανάλωσης κατά προτίμηση πριν». Από το σύνολο των απαντήσεων, λαμβάνοντας υπόψη και τις επιλογές «καθόλου», «λίγο» και «μέτρια» που δεν απεικονίζονται παραπάνω, το 65% των συσσιτίων δηλώνει ότι δεν δυσκολεύεται καθόλου, το 19% ότι δυσκολεύεται λίγο και το 9% ότι αντιμετωπίζει μια μέτρια δυσκολία στη διαχείριση αυτών των τροφίμων.

Όμοια με τις προηγούμενες έρευνες της Τράπεζας Τροφίμων (2021, 2020), η παρακάτω ερώτηση αποτυπώνει τις εν δυνάμει πηγές τροφοδοσίας των συσσιτίων. Αυτή τη φορά, για την καλύτερη κατανόηση του γραφήματος, αποτυπώνονται οι μέσοι όροι των απαντήσεων. Δεν εμφανίζεται κάποια σημαντική αλλαγή σε σχέση με τις προηγούμενες χρονιές.

Βασική πηγή τροφοδοσίας για τα συσσίτια παραμένει η Τράπεζα Τροφίμων (3,3/4). Σε δεύτερο βαθμό τα συσσίτια εξασφαλίζουν τρόφιμα με αγορές από ίδιους πόρους (2,7/4), αλλά και από προσφορές ιδιωτών (2,1/4). Και οι τρεις πηγές τροφοδοσίας προέρχονται από τον ιδιωτικό κλάδο.

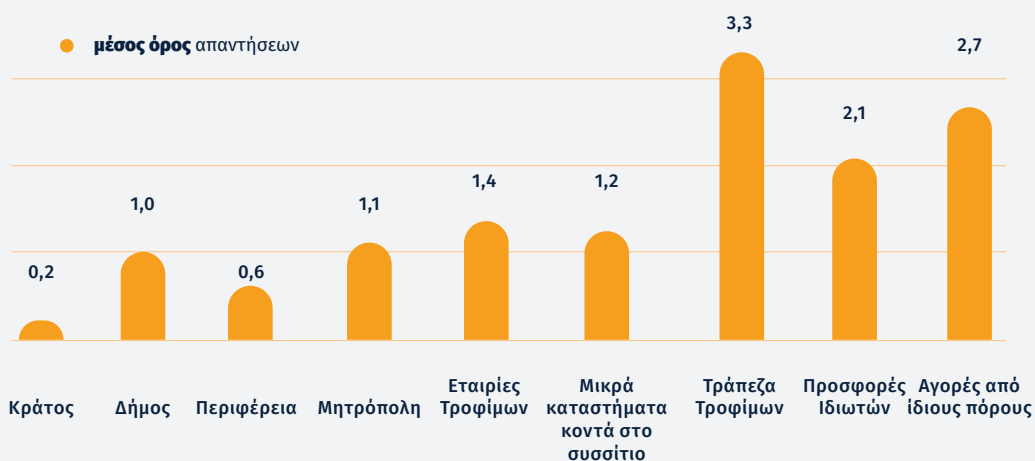
Στις απαντήσεις ακολουθούν οι μικρότερες και μεγαλύτερες εταιρίες τροφίμων, ενώ οι 'θεσμικές' πηγές έχουν ελάχιστη συνεισφορά.

Η **Τράπεζα Τροφίμων** διαχειρίζεται δωρεές μεγάλων εταιρειών, με τις οποίες στη συνέχεια εφοδιάζει τα συσσίτια. Έτσι, είναι πιο εύκολο τα τρόφιμα αυτά να διοχετευθούν στους ανθρώπους άμεσα, εξοικονομώντας χρόνο και κόστος μεταφοράς. Μικρά καταστήματα λιανικής πώλησης (φούρνοι, μανάβικα, μπακάλικά, κλπ.) κάποιες φορές, δωρίζουν απευθείας προϊόντα που τους περισσεύουν, στα συσσίτια που βρίσκονται κοντά τους.

10. Ποιοι από τους παρακάτω εταίρους σας δίνουν τρόφιμα και πόσο συχνά;

Κλίμακα απαντήσεων: Πολύ συχνά = 4 Συχνά = 3 Μερικές φορές = 2 Σπάνια = 1 Ποτέ = 0

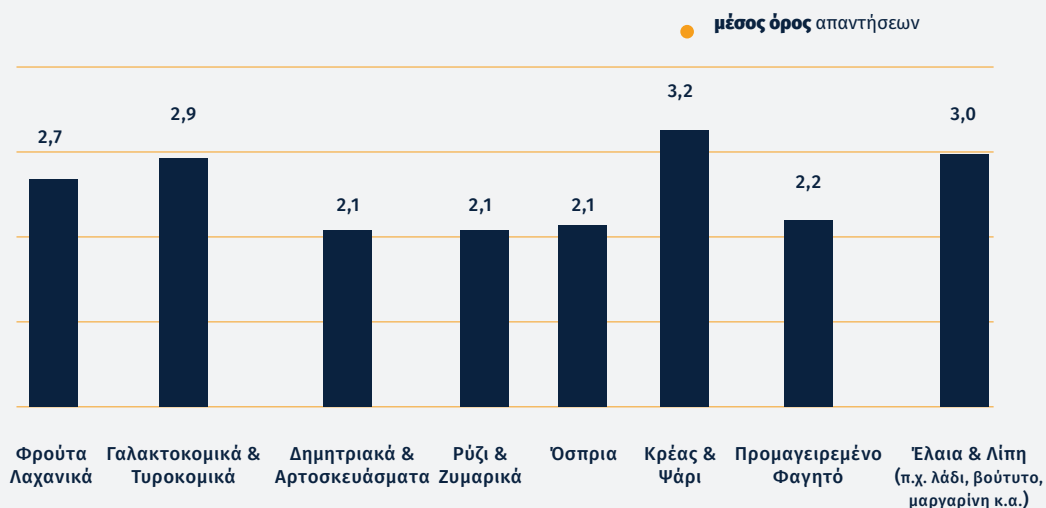
Οι συχνότερες ελλείψεις εντοπίζονται σε τρόφιμα όπως κρέας και ψάρι (3,2/4) και σε έλαια ή λίπη (3/4), ενώ λιγότερο συχνά παρατηρούνται ελλείψεις σε γαλακτοκομικά (2,9/4), φρούτα και λαχανικά (2,7/4).

Μικρότερες ελλείψεις υπάρχουν σε τυποποιημένα τρόφιμα, όπως ρύζι, ζυμαρικά, όσπρια, δημητριακά κ.α., τα οποία η Τράπεζα Τροφίμων παρέχει προς τα συσσίτια εξυπηρετώντας τις ανάγκες αυτές, στα πλαίσια και των ειδικών προγραμμάτων **‘Emergency Food Fund’** και **‘collect’**.

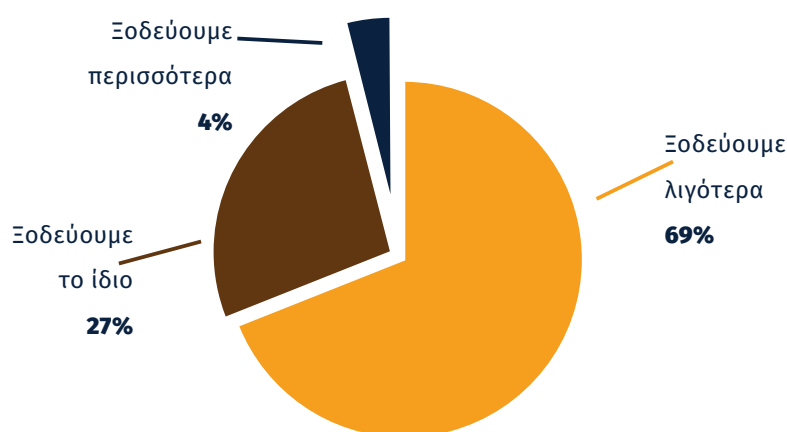
11. Σε ποια από τα παρακάτω τρόφιμα αντιμετωπίζετε τις μεγαλύτερες ελλείψεις;

Κλίμακα απαντήσεων: Πολύ συχνά = **4** Συχνά = **3** Μερικές φορές = **2** Σπάνια = **1** Ποτέ = **0**

3.6 Απαντήσεις – Η συνεισφορά της Τράπεζας Τροφίμων.

12. Από τότε που ενταχθήκατε στην ενίσχυση της Τράπεζας Τροφίμων, πως άλλαξαν οι δαπάνες που κάνετε για τρόφιμα;

Στο παρόν τεύχος εντάχθηκαν και κάποιες ερωτήσεις που αφορούν τη συνεισφορά της **Τράπεζας Τροφίμων**, χωρίς όμως, η παρούσα ενότητα να αποτελεί μελέτη κοινωνικού αντικτύπου.

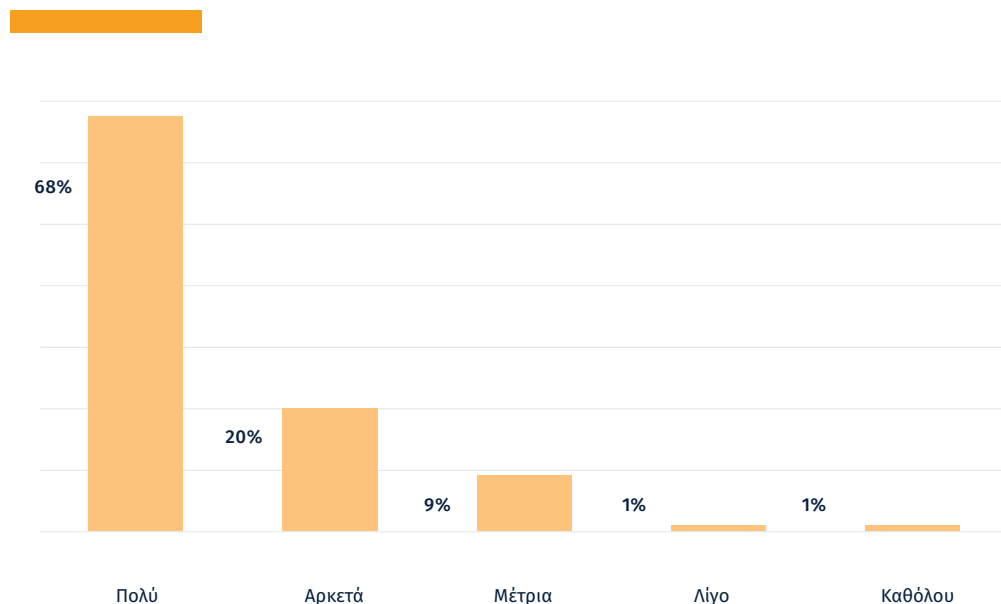
Το 69% των συσσιτίων δηλώνουν ότι με τα προϊόντα που παίρνουν από την **Τράπεζα Τροφίμων** δαπανούν λιγότερα χρήματα.

Το 88% απαντούν ότι το **surplus food**⁵ είναι πολύ ή αρκετά χρήσιμο για τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη.

⁵ Η Τράπεζα Τροφίμων, δέχεται δωρεές τροφίμων από εταιρίες, των οποίων τα προϊόντα προσφέρει δωρεάν σε συσσίτια και ιδρύματα. Τα προϊόντα αυτά, ενώ είναι κατάλληλα για κατανάλωση, δεν μπορούν να απορροφηθούν από την αγορά, με πιθανότερο ενδεχόμενο την καταστροφή τους και την επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Τα τρόφιμα αυτά, στο παρόν τεύχος αναφέρονται ως '**surplus food**'.

13. Από την Τράπεζα Τροφίμων παίρνετε - σε μεγάλο βαθμό - τρόφιμα που δεν μπορούν να πωληθούν (surplus food), όπως γαλακτοκομικά, αλλαντικά, σνακ, ροφήματα, κατεψυγμένες ζύμες, κλπ. Τα τρόφιμα αυτά, είναι χρήσιμα για τους ανθρώπους που βοηθάτε;

Με την διαχείριση surplus food:

- παρέχουμε μεγαλύτερη ποικιλία τροφίμων και βοηθάμε περισσότερους ανθρώπους που έχουν ανάγκη, ενώ παράλληλα
- στηρίζουμε την βιωσιμότητα των συσσιτίων και προστατεύουμε το περιβάλλον.

Η διαχείριση surplus food βοήθησε τα συσσίτια να παρέχουν μεγαλύτερη ποικιλία τροφίμων σε περισσότερους ανθρώπους. Ωστόσο αυτό που έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον, είναι ότι επέτρεψε σε ένα μικρό ποσοστό συσσιτίων να αναπτύξουν δράσεις υποστήριξης που δεν σχετίζονται με τη διατροφή, αλλά και να έρθουν σε επαφή και να συνεργαστούν με άλλους φορείς.

14. Η διαχείριση τέτοιων τροφίμων (surplus food), σας έχει βοηθήσει να:

Η πλειοψηφία των συσσιτίων (62/74 απαντήσεις) απαντά ότι με τη βοήθεια του **surplus food** κατάφεραν να παρέχουν μεγαλύτερη ποικιλία τροφίμων στους ανθρώπους που βοηθάνε.

Σχεδόν οι μισοί (36/74 απαντήσεις) αναφέρουν ότι οι δωρεές **surplus food** τους επέτρεψαν να βοηθήσουν περισσότερους ανθρώπους.

Λιγότεροι απαντούν ότι η διαχείριση surplus food βοήθησε ώστε να παρέχουν επιπλέον υλική βοήθεια (19/74) ή κάποια άλλη υπηρεσία (17/74), στους ωφελούμενους.

4. Περιπτώσεις ωφελούμενων.

Διαζευγμένη καρκινοπαθής μητέρα με ένα ανήλικο τέκνο.

Μονογονεϊκή οικογένεια, αποτελούμενη από μία μητέρα διαζευγμένη που πάσχει από καρκίνο και ένα ανήλικο τέκνο, σε εφηβική ηλικία. Τα έξοδα των σχολικών υποχρεώσεων του παιδιού επιβαρύνουν την οικογένεια, τη στιγμή που η μητέρα χρειάζεται μεγάλα ποσά για τη θεραπεία της νόσου σε νοσοκομεία κι εξετάσεις.

Χαμηλόμισθη οικογένεια με 3 κορίτσια.

Οι δύο γονείς εργάζονται με μειωμένο ωράριο και πολύ χαμηλό μισθό. Μένουν στο σπίτι της γιαγιάς καθώς δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να νοικιάσουν. Κυρίως λαμβάνουν βοήθεια σε τρόφιμα, αλλά χρειάζονται επίσης σχολικά είδη και ρούχα για τα παιδιά.

Ηλικιωμένη χήρα.

Διαμένει σε κατοικία, υπό κακές συνθήκες διαβίωσης. Δεν λαμβάνει σύνταξη και προσπαθεί να ζήσει με επίδομα 200 ευρώ. Αντιμετωπίζει τα συνηθισμένα προβλήματα υγείας λόγω ηλικίας, και δεν έχει καμία βοήθεια από τα παιδιά της που διαμένουν σε μακρινές περιοχές. Τους χειμερινούς μήνες δεν μπορεί να καλύψει την ανάγκη για θέρμανση με οποιοδήποτε μέσο. Εξυπηρετείται καθημερινά από το συσσίτιο, με μερίδες φαγητού αλλά και τρόφιμα μακράς διάρκειας από το συσσίτιο.

Οικογένεια με ΑμεΑ.

Η οικογένεια αποτελείται από δύο γονείς και παιδί ΑΜΕΑ με τετραπληγία σε ποσοστό αναπηρίας 85%. Διαμένουν σε ιδιόκτητο σπίτι. Ο πατέρας και η μητέρα είναι ηλικιωμένοι χωρίς σύνταξη, και δεν μπορούν να εργαστούν, γιατί πρέπει να φροντίζουν το παιδί τους που χρειάζεται καθημερινή και πολυδάπανη ιατρική φροντίδα.

Πολύτεκνη οικογένεια με 4 παιδιά.

Έγγαμο ζευγάρι που διαμένει σε σπίτι με δάνειο. Είναι χαμηλόμισθοι και οι δύο. Έχουν τέσσερα παιδιά, εκ των οποίων τα δύο κάνουν τη στρατιωτική τους θητεία στην επαρχία. Τα δύο κορίτσια είναι φοιτήτριες στην Αθήνα. Το τελευταίο διάστημα ένα από τα παιδιά υπεβλήθη σε χειρουργική επέμβαση για αποκατάσταση προβλήματος στην σπονδυλική στήλη. Σε μηνιαία βάση λαμβάνουν βοήθεια σε βασικά είδη διατροφής, και περιστασιακά σε είδη ένδυσης.

Μονογονεϊκή οικογένεια με ΑμεΑ.

Μονογονεϊκή οικογένεια αποτελούμενη από μητέρα και παιδί ΑμεΑ (κλινήρες). Διαμένει σε ιδιόκτητο σπίτι, αλλά δεν υπάρχει υποστηρικτικό περιβάλλον. Η συνταξιούχος μητέρα παίρνει τρόφιμα και άλλα προϊόντα από το συσσίτιο, με έμφαση στα απορρυπαντικά τα οποία χρειάζεται περισσότερο για την φροντίδα του παιδιού.

Οικογένεια ηλικιωμένων.

Ζευγάρι ηλικιωμένων που διαμένει σε ιδιόκτητο σπίτι. Μόνο ο σύζυγος λαμβάνει μία χαμηλή σύνταξη, ενώ η σύζυγος αντιμετωπίζει χρόνια ψυχολογικά προβλήματα λόγω απώλειας τέκνου και χρειάζεται ιατροφαρμακευτική περίθαλψη. Τα έσοδα τους δεν επαρκούν για τις βασικές βιοποριστικές τους ανάγκες. Λαμβάνουν σε μηνιαία βάση τα τρόφιμα της διανομής όπως ρύζι, όσπρια, χυμό ντομάτας, ζυμαρικά κ.α.

Πολύτεκνη οικογένεια.

Ο πατέρας εργάζεται κανονικά, ενώ η μητέρα περιστασιακά. Έχουν πάρει δάνειο, το οποίο δυσκολεύονται να αποπληρώσουν λόγω των αυξημένων αναγκών της οικογένειας. Εκτός από τρόφιμα, έχουν ακόμα ανάγκη από οικονομική βοήθεια για να αγοράσουν κάποιες οικιακές συσκευές όπως πλυντήριο ρούχων και ένα μικρό κλιματιστικό για την θέρμανση στο δωμάτιο των παιδιών.

Πολύτεκνη οικογένεια με 8 παιδιά.

Εργάζεται ο πατέρας και μένουν σε δικό τους σπίτι, για το οποίο πληρώνουν στεγαστικό δάνειο. Τα 2 μεγαλύτερα παιδιά εργάζονται περιστασιακά όπου βρουν, συνεισφέροντας στον οικογενειακό προϋπολογισμό. Ένα παιδί είναι φοιτητής, τα 3 παιδιά μαθητές και τα υπόλοιπα δύο είναι μικρότερα. Η οικογένεια αντιμετωπίζει διάφορα προβλήματα καθώς τα 2 παιδιά κάνουν λογοθεραπίες και εργοθεραπίες, ενώ το μικρότερο έχει σύνδρομο DOWN. Η δομή υποστηρίζει την οικογένεια με τρόφιμα, προϊόντα και οικονομικά βοηθήματα, όσο αυτό είναι δυνατό.

Μονογονεϊκή οικογένεια.

Μονογονεϊκή οικογένεια αποτελούμενη από μητέρα και δύο μικρά παιδιά που πηγαίνουν σχολείο. Μένουν σε ενοίκιο. Η μητέρα είναι διαζευγμένη και δεν υπάρχει υποστηρικτικό περιβάλλον καθώς μεγαλώνει μόνη της τα παιδιά, ενώ παράλληλα δουλεύει.

Οικογένεια της οποίας ο πατέρας έχει πάθει εργατικό ατύχημα.

Τρίτεκνη οικογένεια, οικονομικών μεταναστών αλβανικής καταγωγής με παιδιά του δημοτικού. Ο πατέρας έπαθε εργατικό ατύχημα, καθώς βαρύ ανυψωτικό αντικείμενο έπεσε πάνω του, σπάζοντας και τα δύο του πόδια. Εδώ και ένα χρόνο ο πατέρας αδυνατεί να δουλέψει και έχει υποστεί πολλαπλές εγχειρήσεις. Η οικογένεια στηρίζεται με είδη διατροφής και σχολικά, καθώς και φαρμακευτικά είδη.

Ηλικιωμένη μητέρα με γιο εξαρτημένο από ουσίες.

Η μητέρα είναι 70 ετών και ζει με τον εξαρτημένο από ουσίες γιο της, ετών 45, σε ιδιόκτητο σπίτι. Καθαρίζει σκάλες και κάνει μικρά μεροκάματα όσο οι δυνάμεις της, της το επιτρέπουν. Παίρνει τρόφιμα μία φορά τον μήνα.

Οικογένεια με 2 παιδιά.

Και οι 2 γονείς είναι άνεργοι. Συντηρούνται με το επίδομα ανεργίας, αλλά έχουν στεγαστικό δάνειο. Το συσσίτιο τους βοηθάει κυρίως με τρόφιμα αλλά οι ανάγκες τους είναι πολλές. Χρειάζονται ακόμη ρουχισμό και είδη οικιακής χρήσης όπως απορρυπαντικά.

Οικογενειακή συγκατοίκηση.

Είναι 65 και 62 ετών αντίστοιχα. Κατοικούν μαζί με την οικογένεια του μικρού τους γιου, τα 2 εγγόνια τους, και την γιαγιά που είναι 82 ετών. Από όλη την οικογένεια εργάζεται μόνο ο γιος και έχουν και τη σύνταξη της γιαγιάς η οποία έχει πολλά προβλήματα υγείας. Όλη η οικογένεια αντιμετωπίζει έντονο βιοποριστικό πρόβλημα.

5. Συμπεράσματα.

Τα στοιχεία της Eurostat

Σύμφωνα με την Eurostat, 1 στους 10 ανθρώπους στην Ελλάδα βρίσκεται σε κατάσταση επισιτιστικής ανασφάλειας (στοιχεία 2022), ενώ σε ότι αφορά τους ανθρώπους κάτω από το όριο της φτώχειας, σε επισιτιστική ανασφάλεια βρίσκεται 1 στους 3.

Διεθνής εξέλιξη

Η επισιτιστική ανασφάλεια ήταν ιδιαίτερως αυξημένη τα χρόνια της οικονομικής κρίσης και αυξήθηκε ξανά το 2020, λόγω των οικονομικών προβλημάτων που δημιούργησε η πανδημία. Γενικά, τα ποσοστά για την Ελλάδα βελτιώθηκαν σημαντικά, αν και παραμένουν υψηλότερα του ευρωπαϊκού μέσου όρου. Σε παγκόσμιο επίπεδο, ο Παγκόσμιος Οργανισμός Τροφίμων και Γεωργίας (FAO) προειδοποιεί ότι ο στόχος για την καταπολέμηση της πείνας (Sustainable Development Goal 2) δεν θα επιτευχθεί εξαιτίας των διεθνών εξελίξεων ⁶, ενώ, οι επιπτώσεις της κλιματικής κρίσης επηρεάζουν τις τιμές των τροφίμων και στην Ελλάδα ⁷.

Οι άνθρωποι κάτω από το όριο της φτώχειας

Η επισιτιστική ανασφάλεια στους ανθρώπους κάτω από το όριο της φτώχειας, βρίσκεται σε υψηλά επίπεδα. Αυτοί οι άνθρωποι δυσκολεύονται να ακολουθήσουν την ευρύτερη οικονομική ανάπτυξη, είναι ευάλωτοι στις κρίσεις που εμφανίζονται (πανδημία, πληθωριστικές τάσεις, κόστος ενέργειας, κλπ), ενώ έχουν να αντιμετωπίσουν και διάφορα οικογενειακά προβλήματα που δημιουργούν πρόσθετες δαπάνες.

Από την έρευνα της Τράπεζας Τροφίμων μπορούμε να έχουμε σημερινή εικόνα των αναγκών, η οποία όμως αφορά ειδικά τους ανθρώπους που δέχονται βοήθεια από τα συσσίτια, και δεν είναι αντιπροσωπευτική για τον γενικό πληθυσμό.

Οι ανάγκες των ανθρώπων

Το 61% των συσσιτίων αναφέρει πως οι άνθρωποι που βοηθάνε, αδυνατούν να καλύψουν τουλάχιστον ένα γεύμα την εβδομάδα, ενώ το 30% των συσσιτίων λαμβάνει καθημερινά αιτήματα από ανθρώπους, τα οποία όμως δεν μπορεί να εξυπηρετήσει.

Οι δυνατότητες των συσσιτίων

Τα συσσίτια λειτουργούν βοηθητικά, καλύπτοντας λιγότερες από τις μισές ανάγκες. Η εξ ολοκλήρου κάλυψη των αναγκών σε τροφή, δεν είναι δυνατή, λόγω των περιορισμένων δυνατοτήτων, ενώ επιπλέον, σκοπός είναι η στήριξη των ανθρώπων αυτών, και όχι η ιδρυματοποίησή τους. Από τις απαντήσεις των συσσιτίων φαίνεται ότι εξυπηρετούνται καλύτερα οι ανάγκες για τρόφιμα και ένδυση, ενώ υπάρχει μεγαλύτερη δυσκολία στην κάλυψη τυχόν έκτακτων αναγκών, την πληρωμή λογαριασμών κοινής ωφέλειας και την στέγαση.

⁶ FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO (2023). The State of Food Security and Nutrition in the World 2023. Urbanization, agrifood systems transformation and healthy diets across the rural-urban continuum. Rome, FAO. <https://doi.org/10.4060/cc3017en>, p. 9 “No doubt, achieving the SDG target of Zero Hunger by 2030 poses a daunting challenge. Indeed, it is projected that almost 600 million people will still be facing hunger in 2030. This is 119 million more people than in a scenario in which neither the COVID-19 pandemic nor the war in Ukraine had occurred, and around 23 million people more than in a scenario where the war had not happened.”

⁷ Καραμπατσάκης, Α. (2023, Ιούλιος 03). Κακοκαιρία και πληθωρισμός ανεβάζουν τις τιμές σε φρούτα και λαχανικά. Η Βραδυνή. Ανακτήθηκε από: <https://www.vradini.gr>

Βασική πηγή προσφοράς τροφίμων είναι η Τράπεζα Τροφίμων. Το 83% των συσσιτίων, δηλώνει ότι με τα τρόφιμα που παίρνει από την Τράπεζα Τροφίμων, προσφέρει μεγαλύτερη ποικιλία στους ανθρώπους που βοηθάει, ενώ το 48% των συσσιτίων κατάφεραν να αυξήσουν τους ανθρώπους αυτούς.

Η συνεισφορά της Τράπεζας Τροφίμων

Ιδιαίτερα θετική, για την κάλυψη των επισιτιστικών αναγκών είναι και η διαχείριση του surplus food. Τα προϊόντα αυτά, ενώ είναι κατάλληλα για κατανάλωση, δεν μπορούν να απορροφηθούν από την αγορά, με πιθανότερο ενδεχόμενο την καταστροφή τους και την επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Τα συσσίτια αξιοποιούν τέτοια προϊόντα χωρίς κάποιο πρόβλημα, παρέχοντας καλύτερα γεύματα στους ανθρώπους και εξασφαλίζοντας την βιωσιμότητά τους, ενώ παράλληλα περιορίζεται η σπατάλη τροφίμων.

Η αξιοποίηση του 'surplus food'

Τα τελευταία χρόνια, διαμορφώνεται ένα περιβάλλον πολλαπλών και μεγάλων κρίσεων, ενώ στον διεθνή και εγχώριο τύπο, πληθαίνουν όσοι συζητούν ανοιχτά την περαιτέρω αύξηση της επισιτιστικής ανασφάλειας στην Ευρώπη. Η μακροχρόνια ανέχεια στην οποία βρίσκεται ένα μέρος του πληθυσμού, μπορεί να ερμηνεύει τις σύγχρονες ιδεολογικές και πολιτικές τάσεις, δημιουργώντας μια αρνητική παρακαταθήκη για το μέλλον. Για την ώρα, φαίνεται ότι η κοινωνία αντέχει, βρίσκοντας τρόπους αντιμετώπισης των δυσκολιών. Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών έχουν αποκτήσει σημαντική εμπειρία, και παρά τα αρνητικά παραδείγματα πολλές οργανώσεις προσφέρουν σημαντικές και αναντικατάστατες υπηρεσίες. Συχνά, έχουν την δυνατότητα να εντοπίζουν καλύτερα τους ανθρώπους που έχουν ανάγκη, και να τους βοηθούν με ευελιξία.

Οι οργανώσεις της κοινωνίας των πολιτών

Οι **Τράπεζες Τροφίμων** συνεχίζουν το δικό τους έργο. Πλέον δραστηριοποιούνται 7 Τράπεζες Τροφίμων σε Θεσσαλονίκη, Θεσσαλία, Δράμα, Ήπειρο, Κρήτη, Πάτρα και Αθήνα. Είναι ένα αναπτυσσόμενο δίκτυο το οποίο στηρίζει δωρεάν πολλές χιλιάδες ανθρώπους, σε συνεργασία με τοπικά συσσίτια, ιδρύματα και εταιρίες τροφίμων. Η αναδιανομή μεγαλύτερων ποσοτήτων surplus food για ανθρώπινη κατανάλωση, αλλά και η υλοποίηση περισσότερων προγραμμάτων με την συνεργασία άλλων ιδρυμάτων και οργανώσεων, μπορεί να φέρει ακόμα καλύτερα αποτελέσματα.

Οι Τράπεζες Τροφίμων

Έρευνα για τις ανάγκες των συσσιτίων που στηρίζει η Τράπεζα Τροφίμων στην Αθήνα

Έρευνα της **Eurostat EU-SILC** [ILC_MDES03]

10%

1 στους **10** ανθρώπους στην Ελλάδα, αντιμετωπίζει επισιτιστική ανασφάλεια για το 2022.

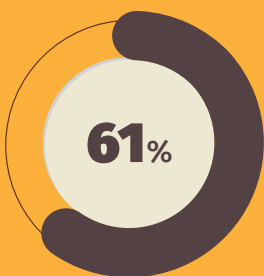
33,3%

1 στους **3** ανθρώπους που ζουν κάτω από το όριο της φτώχειας, δεν μπορεί να τραφεί σωστά.

Η παρούσα εργασία είναι η τρίτη που εκπονεί και δημοσιεύει η Τράπεζα Τροφίμων. Οι απαντήσεις στα ερωτηματολόγια συγκεντρώθηκαν το χρονικό διάστημα από 27 Ιουνίου έως 17 Ιουλίου 2023. Όπως και τις προηγούμενες φορές, το ερωτηματολόγιο απευθύνθηκε αποκλειστικά σε συσσίτια που εξυπηρετούν γενικό πληθυσμό, ενώ η Τράπεζα Τροφίμων τροφοδοτεί επίσης ιδρύματα που εξυπηρετούν κοινωνικές ομάδες με διαφορετικά και ιδιαίτερα χαρακτηριστικά (γηροκομεία, ορφανοτροφεία, ιδρύματα για αμεα, κέντρα απεξάρτησης, κα).

Έρευνα της **Τράπεζας Τροφίμων**

Το

61%

των συσσιτίων αναφέρει πως οι άνθρωποι που βοηθάνε, αδυνατούν να καλύψουν τουλάχιστον ένα γεύμα την εβδομάδα.

Το

30%

των συσσιτίων λαμβάνει καθημερινά αιτήματα που δεν μπορεί να εξυπηρετήσει.

Το

27%

των συσσιτίων απαντά πως καλύπτει επαρκώς τις ανάγκες των ανθρώπων σε τρόφιμα.

Οι άνθρωποι που απευθύνονται στα συσσίτια έχουν ιδιαίτερα χαμηλά εισοδήματα - για διάφορους λόγους- ενώ οι δύσκολες οικογενειακές καταστάσεις που αντιμετωπίζουν, πιέζουν το οικογενειακό εισόδημα ακόμα περισσότερο, και τελικά οδηγούνται σε κατάσταση επισιτιστικής ανασφάλειας.

Η **Τράπεζα Τροφίμων**, δέχεται δωρεές τροφίμων από εταιρίες, των οποίων τα προϊόντα προσφέρει δωρεάν σε συσσίτια και ιδρύματα. Τα προϊόντα αυτά, ενώ είναι κατάλληλα για κατανάλωση, δεν μπορούν να απορροφηθούν από την αγορά, με πιθανότερο ενδεχόμενο την καταστροφή τους και την επιβάρυνση του περιβάλλοντος. Τα τρόφιμα αυτά, στο παρόν τεύχος αναφέρονται ως 'surplus food'.

Η αναδιανομή του **surplus food** μέσω των Τραπεζών Τροφίμων, είναι μια διεθνής καλή πρακτική, που συνίσταται για την προστασία του περιβάλλοντος και την κάλυψη επισιτιστικών αναγκών. Ταυτόχρονα, εξασφαλίζει την ορθολογική διαχείριση των τροφίμων, για την παραγωγή των οποίων διατέθηκαν πολύτιμοι φυσικοί και οικονομικοί πόροι, καθώς και ανθρώπινο κεφάλαιο.

Συνεισφορά της **Τράπεζας Τροφίμων**

Με τη διαχείριση **Surplus Food**

Το **83%** των συσσιτίων προσέφεραν μεγαλύτερη ποικιλία τροφίμων στους ανθρώπους που βοηθάνε.

Το **48%** των συσσιτίων κατάφεραν να αυξήσουν τους ανθρώπους που βοηθούν.

Στηρίζουμε την βιωσιμότητα των συσσιτίων.

Προστατεύουμε το περιβάλλον.

Οικογενειακή συγκατοίκηση.

Είναι **65** και **62** ετών αντίστοιχα. Κατοικούν μαζί με την οικογένεια του μικρού τους γιου, τα 2 εγγόνια τους, και την γιαγιά που είναι 82 ετών. Από όλη την οικογένεια εργάζεται μόνο ο γιος και έχουν και τη σύνταξη της γιαγιάς η οποία έχει πολλά προβλήματα υγείας. Όλη η οικογένεια αντιμετωπίζει έντονο βιοποριστικό πρόβλημα.

Χαμηλόμισθη οικογένεια με 3 κορίτσια.

Οι δύο γονείς εργάζονται με μειωμένο ωράριο και πολύ χαμηλό μισθό. Μένουν στο σπίτι της γιαγιάς καθώς δεν έχουν την οικονομική δυνατότητα να νοικιάσουν. Κυρίως λαμβάνουν βοήθεια σε τρόφιμα, αλλά χρειάζονται επίσης σχολικά είδη και ρούχα για τα παιδιά.

#foodbank

6. Παραπομπές.

Βιβλιογραφία

Βατικιώτης, Λ., Γιουγκή, Τ., Κωνσταντινίδης, Χ., Σακαλή, Χ., Τζέκου, Ε., Backes, S., Kay, S., Matteisen, E., Vervest, P. (2018). Η δημοκρατία δεν είναι προς πώληση: Ο αγώνας για διατροφική κυριαρχία στην Ελλάδα την εποχή της λιτότητας. Άμστερνταμ, Χαϊδελβέργη, Αθήνα/ Θεσσαλονίκη: Transnational Institute, FIAN International και ΑΓΡΟΟΙΚΟΠΟΛΙΣ. <https://www.tni.org>

ΕΚΔΔΑ (2018). Οι επιπτώσεις της οικονομικής κρίσης στην ελληνική οικογένεια: ο μετασχηματισμός των έμφυλων σχέσεων, ταυτοτήτων και ρόλων, οι προκλήσεις για τη συμφιλίωση της επαγγελματικής και οικογενειακής ζωής και οι προκλήσεις που αντιμετωπίζουν οι μονογονεϊκές οικογένειες. Γνώση Αναπτυξιακή.

FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO (2023). The State of Food Security and Nutrition in the World 2023. Urbanization, agrifood systems transformation and healthy diets across the rural-urban continuum. Rome, FAO. <https://doi.org/10.4060/cc3017en>, p.9

IOBE (2017). Τράπεζα Τροφίμων. Μέσο αντιμετώπισης της επισιτιστικής ένδειας και της σπατάλης τροφίμων στην Ελλάδα. Ίδρυμα Οικονομικών και Βιομηχανικών Ερευνών, Αθήνα. <https://www.foodbank.gr>

Konstantinidis, C. (2022). Food insecurity, austerity, and household food production in Greece, 2009–2014. Review of Social Economy, doi: 10.1080/00346764.2021.2025414

Konstantinidis, C. (2020). Food insecurity and the struggle for food sovereignty in the time of structural adjustment: The case of Greece. In Food Insecurity (pp. 61-76). Routledge.

Mayer, T., & Anderson, M.D. (Eds.). (2020). Food Insecurity: A Matter of Justice, Sovereignty, and Survival (1st ed.). Routledge. <https://doi.org/10.4324/9780429434082>

Rotenberg, K., Surman, E., & McGrath, M. (2021). Loneliness, food poverty, and perceived benefits of communal food consumption from a charity service. Journal of poverty, 25(5), 465-479.

Τράπεζα Τροφίμων (2021) Επισιτιστικές Ανάγκες Γενικού Πληθυσμού. Έρευνα για τις Ανάγκες των συσσιτίων που στηρίζει η Τράπεζα Τροφίμων στην Αθήνα. <https://foodbank.gr/episitistikies-anagkes/>

Τράπεζα Τροφίμων (2022) Επισιτιστικές Ανάγκες Γενικού Πληθυσμού 2. Έρευνα για τις Ανάγκες των συσσιτίων που στηρίζει η Τράπεζα Τροφίμων στην Αθήνα. <https://foodbank.gr/episitistikies-anagkes-genikoy-plithysmoy-part-2/>

Άρθρα

Καραμπατσάκης, Α. (2023, Ιούλιος 03). Κακοκαιρία και πληθωρισμός ανεβάζουν τις τιμές σε φρούτα και λαχανικά. Η Βραδυνή. Ανακτήθηκε από: <https://www.vradini.gr>

Μπιμπή Μ. (2022, Μάιος 06). Σε κίνδυνο φτώχειας οι μονογονεϊκές οικογένειες στην Ελλάδα. Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε από: <https://www.protothema.gr>

Λαμπαδίτη Μ. (2023, Σεπτέμβριος 08). Έκθεση ΙΝΕ/ΓΣΕΕ: Ένας στους πέντε κάτω από το όριο της φτώχειας. Πρώτο Θέμα. Ανακτήθηκε από: <https://www.protothema.gr>

Μαρκαράτος, Γ. (2023, Αύγουστος 11). Η επισιτιστική ασφάλεια μετατρέπεται σε νούμερο 1 παγκόσμιο πρόβλημα. Κοινή Γνώμη. Ανακτήθηκε από: <https://www.koinignomi.gr>

Επισιτιστικές ανάγκες γενικού πληθυσμού

Έρευνα για τις ανάγκες των συσσιτίων που στηρίζει η
Τράπεζα Τροφίμων στην Αθήνα

2023